

Försäkringsvillkor

KTP 2

Enligt överenskommelser mellan Arbetsgivarförbundet KFO och
Förhandlings- och samverkansrådet PTK
Folksam ömsesidig livförsäkring och
Folksam Fondförsäkringsaktieföretag (publ)
Gäller från och med 1 juli 2019

Folksam

Innehåll

1 Försäkringsavtalet	5
2 Försäkringsförmåner	6
3 Premier	6
4 Hälsokrav	7
5 Pensionsmedförande lön	8
6 Pensionsgrundande tjänstetid	8
7 Samordning	9
8 Förmånsbestämd ålderspension	9
8.1 Förmånsbestämda ålderspensionens storlek	9
9 Ursprunglig KTPK	10
10 Förmånsbestämd familjepension	10
10.1 Förmånsbestämda familjepensionens storlek	10
10.2 Särskilda regler och begränsningar	11
10.3 Avstående från framtida intjänande av familjepension	11
11 Familjeskydd	12
11.1 Avstående från eller återgång till familjeskydd	12
12 KTPK-egenpension tecknad före 2019	13
12.1 Den försäkrades valmöjligheter	13
12.2 Ålderspension.....	13
12.3 Återbetalningsskydd.....	13
12.4 Traditionell försäkring i Folksam ömsesidig livförsäkring	13
12.4.1 Så här placeras premierna.....	13
12.4.2 Så här fungerar traditionell försäkring	14
12.5 Fondförsäkring i Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ).....	15
12.5.1 Så här placeras kapitalet.....	15
12.5.2 Pensionskapital	15
12.5.3 Fondbyte.....	15
13 Förmånstagarförordnande	16
13.1 Generellt förmånstagarförordnande	16
13.2 Särskilt förmånstagarförordnande.....	16
13.3 Förmånstagares rätt att avstå	17
13.4 Förmånstagares ändringsmöjligheter	17
14 Premiefrielseförsäkring vid arbetsoförmåga	17
14.1 Anmälan	18
15 Kollektiv slutbetalning	18
16 Sjukpension	18
16.1 Sjukpensionens storlek.....	19
17 Särskilda bestämmelser vid utlandstjänstgöring – KTP Utland	19
17.1 Förutsättningar för KTP Utland.....	19
17.2 Pensionsmedförande lön	20
17.3 Vid utsändning	20
17.4 Vid uppdrag.....	20
17.5 Ålderspension vid utlandstjänstgöring.....	20
17.5.1 Minskning av ålderspensionspremie	20
17.6 Efterlevandepension vid utlandstjänstgöring	20
17.7 Sjukpension vid utlandstjänstgöring	21
17.7.1 Samordning sjukpension	21

17.7.2 Uppgifter och underlag för bedömning av sjukpension vid utlandstjänstgöring.....	21
17.7.3 Återkomst till Sverige	21
17.8 Återkallande till Sverige.....	22
18 Fortsättningsförsäkring	22
19 Efterskydd	22
20 Flytt av försäkringskapital	22
20.1 Flytt av pensionskapital avseende KTPK-egenpension tecknad före 2019.....	22
20.2 Flytt av Ursprunglig KTPK.....	23
20.3 EU-flytt.....	23
21 Utbetalning av pension	23
21.1 Ålderspension	23
21.2 KTPK-egenpension tecknad före 2019	25
21.3 Utbetalning till efterlevande	25
21.3.1 Anmäla dödsfall	26
21.3.2 Utbetalning av familjeskydd	26
21.3.3 Utbetalning av familjepension	26
21.3.4 Förmånsbestämda familjepensionens utbetalningsbelopp	26
21.3.5 Utbetalning av KTPK-egenpension tecknad före 2019.....	26
21.3.6 Rätt att avstå efterlevandepension.....	27
21.3.7 Rätt att senarelägga tidpunkten för utbetalning till efterlevande	27
21.4 Sjukpension	28
21.4.1 Anmälan	28
21.5 Utbetalningstermin.....	28
21.6 Engångsutbetalning av små pensionsbelopp	28
21.7 Medgivande.....	28
21.8 Felaktigt utbetalt belopp.....	28
21.9 Oriktiga uppgifter.....	29
21.10 Räntebestämmelser	29
22 Avgifter och skatter	29
22.1 Avgifter för KTPK-egenpension tecknad före 2019.....	29
22.2 Skatter	29
23 Fördelning av överskott.....	29
24 Skaderegistrering	31
25 Begränsning av ansvar	32
26 Begränsningar av försäkrings giltighet	32
26.1 Krigstillstånd i Sverige.....	32
26.2 Deltagande i främmande krig eller i politiska oroligheter utom Sverige.....	32
26.3 Vistelse utom Sverige vid krig eller krigsliknande politiska oroligheter	32
27 Skydd av personuppgifter.....	32
28 Motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism	33
29 Ändring av försäkringsvillkor.....	33
30 Om vi inte skulle komma överens	33
31 Begreppsförklaringar	35

Förkortningar

KFO	Arbetsgivarföreningen KFO
PTK	Förhandlings- och samverkansrådet PTK
KTP 2	Kooperationens tilläggs pension avdelning 2 enligt överenskommelse mellan Arbetsgivarföreningen KFO och Förhandlings- och samverkansrådet PTK

1 Försäkringsavtalet

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare för ålderspension, ursprunglig KTPK, sjukpension, familjepension, familjeskydd och premiebefrielse vid arbetsoförmåga inom KTP 2, är försäkringsföretaget Folksam ömsesidig livförsäkring, med organisationsnummer 502006-1585.

Försäkringsgivare för KTPK-egenpension tecknad före 2019 med traditionell förvaltning är försäkringsföretaget Folksam ömsesidig livförsäkring, med organisationsnummer 502006-1585. Försäkringsgivare för KTPK-egenpension tecknad före 2019 med fondförvaltning är försäkringsföretaget Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ), med organisationsnummer 516401-8607.

Styrelserna har sina säten i Stockholm. Huvudkontorets adress, för respektive bolag, är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm. För mer information om bolagen, gå in på folksam.se. Bägge försäkringsgivarna kallas i dessa försäkringsvillkor gemensamt för Folksam alternativt Folksam kooperativa tjänstepensioner. Aktuella försäkringsvillkor finns på folksam.se.

Kollektivavtalsparter

Dessa försäkringsvillkor baseras på överenskommelser mellan Arbetsgivarföreningen KFO (KFO) och Förhandlings- och samverkansrådet PTK (PTK), nedan kallade kollektivavtalsparterna, och gäller för anställda som omfattas av KTP 2.

Försäkringsvillkoren är fastställda av Folksam, efter godkännande av kollektivavtalsparterna och gäller från 1 juli 2019. För försäkringsfall som inträffat tidigare än 1 juli 2019 gäller de villkor som gällde då försäkringsfallet inträffade om inte annat framgår av dessa villkor.

Tecknande av försäkringsavtal

Arbetsgivare som ska teckna försäkringsavtal avseende anställd personal ska fylla i en anmälan om anslutning till Folksam kooperativa tjänstepensioner, vilken ska ange tidpunkt från vilken anslutningen ska äga rum, de grupper av anställda som ska anslutas samt försäkringens omfattning. Ingånget avtal bekräftas genom en anslutningsbekräftelse.

Folksams ansvarighet inträder tidigast från och med den tidpunkt som anges i arbetsgivarens anslutningsbekräftelse till Folksam. Omfattas någon försäkrad av i KTP 2 angiven garanti, ska anslutning ske senast från och med den tidpunkt då garantin börjar gälla.

Arbetsgivare ska till anslutning anmäla alla anställda som omfattas av KTP 2. Arbetsgivaren är vidare skyldig att anmäla alla ändringar av den anställdes löneförmåner och andra omständigheter som enligt kollektivavtalet påverkar pensionsförmånerna.

KTP 2 omfattar tjänstemän födda före 1 januari 1981 som har en ordinarie arbetstid som uppgår till minst åtta timmar per helgfri vecka, räknat i genomsnitt under en period av tre kalendermånader. Den som är anställd som vikarie eller visstidsanställd omfattas av KTP 2 först sedan anställningen varat längre tid än tre kalendermånader. KTP 2 gäller då retroaktivt från anställningens början.

För person som inte omfattas av KTP 2, till exempel verkställande direktörer i aktiebolag, delägare i aktiebolag, som själv eller tillsammans med maka, make, registrerad partner, föräldrar eller barn äger minst en tredjedel av aktierna eller ägare i handelsbolag, komplementär i kommanditbolag och person som driver verksamhet under enskild firma, kan försäkringsskyddet börja gälla tidigast när Folksam mottagit skriftlig inträdesanmälan. På motsvarande sätt gäller, vid utträde, att försäkringsskyddet upphör tidigast när Folksam mottagit skriftlig anmälan om utträde.

Dessutom erfordras, för att försäkringsskyddet ska inträda, att den försäkrade är fullt arbetsför. I vissa fall krävs hälsoprövning, *se punkt 4, Hälsokrav*. Arbetsgivaren är skyldig att lämna uppgifter om den anställdes hälsotillstånd med mera som erfordras för bedömning av Folksams risk.

Försäkringsavtalets omfattning

För försäkringsavtalet gäller överenskommelser mellan kollektivavtalsparterna i tillämpliga delar, försäkringsbrevet, försäkringsvillkor, försäkringsavtalslagen (2005:104, FAL), försäkringsrörelselagen (2010:2043, FRL) och svensk lag. Försäkringsavtalet grundar sig på de uppgifter som försäkringstagaren eller den försäkrade skriftligen lämnat Folksam.

Försäkringsavtalets upphörande

Försäkringsavtal med Folksam kan inte sägas upp av någon part så länge arbetsgivaren, beträffande någon kategori av anställda, är bunden av kollektivavtal som medför att anställd omfattas av i KTP 2 angiven garantibestämmelse. Försätts arbetsgivaren i konkurs eller inleds ett likvidationsförfarande har Folksam rätt att säga upp försäkringsavtalet till upphörande från den tidpunkt då konkursen respektive likvidationen avslutas.

Är arbetsgivaren inte bunden av kollektivavtal gäller försäkringsavtalet till dess det skriftligen sagts upp av arbetsgivaren eller Folksam. Försäkringsavtalet upphör tidigast vid utgången av månaden efter att uppsägningen avsänts. Folksam har rätt att säga upp försäkringsavtalet om arbetsgivaren inte betalat premien i rätt tid eller på annat sätt bryter mot villkoren i försäkringen.

Försäkrad

Försäkrad är den anställde på vars liv och hälsa försäkringen gäller. I fråga om rätten till pension, rätten att välja till återbetalningsskydd och förmånstagare, rätten att ändra försäkringen samt rätten att eventuellt kunna flytta intjänat pensionskapital avses varje försäkrad som försäkringstagare.

Försäkringstagare

Försäkringstagare är den anställdes arbetsgivare som tecknar försäkringen med den anställde som försäkrad.

Förfogande över försäkringen

Försäkringen får inte pantsättas eller belånas. Den får inte heller överlåtas eller återköpas i strid mot bestämmelser i inkomstskattelagen (1999:1229) eller på annat sätt ändras så att den inte längre uppfyller villkoren för en pensionsförsäkring enligt inkomstskattelagen.

Kontrolluppgifter

Folksam lämnar i förekommande fall kontrolluppgifter enligt skatteförfarandelagen (2011:1244).

2 Försäkringsförmåner

Dessa försäkringsvillkor gäller för förmånsbestämd ålderspension, ursprunglig KTPK, förmånsbestämd familjepension, familjeskydd, premiebefrielse, kollektiv slutbetalning och sjukpension inom KTP 2, vilka har Folksam ömsesidig livförsäkring som försäkringsgivare och för vilka dessa försäkringsvillkor är gällande i tillämpliga delar.

Dessa försäkringsvillkor reglerar även den premiebestämda förmånen KTPK-egenpension tecknad före 2019, vilken har Folksam ömsesidig livförsäkring och/eller Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ) som försäkringsgivare och för vilken dessa allmänna försäkringsvillkor är gällande i tillämpliga delar.

För KTPK-egenpension tecknad från och med 1 januari 2019 gäller särskilda försäkringsvillkor.

För försäkringar där premieinbetalning inte längre sker kvarstår eventuell rätt till intjänad pension enligt reglerna för fribrev.

Enskild försäkrings omfattning framgår av försäkringsbrev, försäkringsbesked och värdebesked.

3 Premier

Arbetsgivaren ska betala hela premien för anställd som omfattas av KTP 2, så länge anställningen består.

Premier fastställs av Folksam enligt gällande försäkringstekniska regler och gäller för ett kalenderår i taget, om inte annat beslutas av Folksam. Premien ska betalas, enligt faktura, till Folksam senast vid fakturans förfallodag. Vid betalning efter förfallodagen debiteras ränta med den räntesats som Folksam bestämt ska gälla vid varje tidpunkt. Arbetsgivare, som tecknat försäkring senare än vad denne enligt överenskommelse varit tvungen till, ska betala premie jämte ränta från den dag premien skulle ha förfallit om försäkringen hade tecknats i tid. För retroaktiva premier avseende ny försäkring eller försäkringsändringar tillkommer ränta med den procentsats som Folksam bestämt ska gälla vid varje tidpunkt.

Premien ska betalas från och med den månad då den anställde omfattas av försäkringarna, till och med månaden före den månad då ordinarie pensionsålder uppnås, eller den försäkrade påbörjat helt uttag av sin ålderspension, försäkringsavtalet upphör eller inte längre gäller för den anställde. Är pensionsåldern lägre än 65 år ska dock premien betalas till och med månaden då pensionsåldern uppnås.

Anmärkning

När rätt till premiefrielse, *se punkt 14 Premiefrielse vid arbetsförmåga* eller kollektiv slutbetalning, *se punkt 15 Kollektiv slutbetalning* finns betalar dessa försäkringar premierna i stället för arbetsgivaren.

4 Hälsokrav

För att försäkringsskyddet ska inträda krävs att den försäkrade är fullt arbetsför i den anställning som ligger till grund för inträdesanmälan. I vissa fall krävs dessutom hälsoprövning, som till exempel för personer som inte omfattas av eller tidigare varit undantagna från KTP 2 samt vid tillval av återbetalningsskydd för KTPK-egenpension tecknad före 2019. Om återbetalningsskydd läggs till mer än tolv månader efter en familjehändelse, fordras hälsodeklaration. För försäkrad som inte uppfyller hälsokraven gäller återbetalningsskydd endast för framtida premier.

Om den försäkrade tidigare avstått från familjeskydd och åter vill omfattas av familjeskydd mer än tolv månader efter en familjehändelse fordras hälsodeklaration. Försäkrad som inte uppfyller hälsokraven kan inte åter omfattas av familjeskydd.

Med familjehändelse avses att den försäkrade gifter sig, blir sambo eller får barn.

Eventuell hälsoprövning görs av Folksam.

Folksam har rätt att, efter inhämtande av samtycke från den försäkrade, infordra de uppgifter och handlingar som behövs för bedömning av den försäkrades hälsa. Bedömningen av hälsotillståndet får grundas på uppgifter som lämnas av arbetsgivaren, den försäkrade, Försäkringskassan, läkare, vårdinrättning eller liknande.

Definition av fullt arbetsför

Med fullt arbetsför, i den anställning som ligger till grund för inträdesanmälan, menas att den försäkrade kan fullgöra sitt arbete utan undantag och inte får ersättning som har samband med egen sjukdom, skada eller funktionshinder, eller under tid som sådan ersättning förklaras vilande.

Huvudregel

Försäkringsskyddet inträder, om den försäkrade vid tidpunkten för försäkringens ikraftträdande är arbetsför i den anställning som ligger till grund för anmälan. Partiellt arbetsför anställd beviljas försäkring på den arbetstid och lön som motsvarar den faktiska arbetsförmågan i anställningen, förutsatt att denna minst motsvarar arbetstidskravet enligt KTP 2.

Undantag

För den tid som en redan gällande KTP 2 eller KTP-liknande försäkring är helt premiefriad, därför att den försäkrade är helt eller delvis arbetsförmögen, kan inträde inte beviljas i ny anställning inom KTP 2 förrän rätten till hel premiefrielse upphör.

I samband med nyanslutning av arbetsgivare beviljas inte inträde hos Folksam för försäkrad som redan omfattas av motsvarande, av arbetsgivaren tecknad försäkring hos annan försäkringsgivare och där tjänstemannen på grund av arbetsförmåga har tillerkänts hel premiefrielse. När rätt till hel premiefrielse upphör, gäller huvudregeln enligt ovan.

För att inträde ska beviljas för tjänsteman som tidigare, i enlighet med bestämmelse om KTP 2, har avstått från - eller beviljats undantag - från KTP 2, krävs att tjänsteman uppfyller Folksams vid varje tidpunkt gällande hälsoprövningsregler.

5 Pensionsmedförande lön

Försäkringsförmåner och premier beräknas utifrån en pensionsmedförande lön, som grundar sig på den lön arbetsgivaren anmäler till Folksam. Den pensionsmedförande lönen begränsas till 30 inkomstbasbelopp.

I den pensionsmedförande lönen ska ingå:

- Den aktuella avtalade årslönen. Semestertillägget beaktas genom att månadslönen multipliceras med 12,2.
- Rörlig lön i form av prestationsberoende bonus, provision eller liknande med ett genomsnitt av vad som betalats under de närmast föregående tre åren. Om sådan genomsnittsberäkning inte kan göras till exempel därför att anställningen ännu inte varat i tre år, ska arbetsgivaren bestämma den pensionsmedförande lörens storlek*.
- Värdet av fri kost och logi enligt Skatteverkets anvisningar.
- Ersättning för skiftarbete, förskjuten arbetstid (ob-tillägg), jourtid, restidsersättning eller liknande enligt vad som har utbetalats det närmast föregående året.

* KFO och PTK rekommenderar arbetsgivare att snarast möjligt räkna fram en genomsnittlig inkomst av rörliga lönedelar. För det första året uppskatta vad som kommer att utbetalas i rörlig lönedel och därefter räkna fram ett snitt för den kortare tid som förelegat.

Värdet av eventuella andra förmåner ska normalt inte ingå i den pensionsmedförande lönen. Övertidsersättning ingår inte i den pensionsmedförande lönen.

Om överenskommelse träffats mellan arbetsgivare och anställd om exempelvis löneväxling (avstående av lön för erhållande av annan förmån) eller delpensionslösning kan två olika löner anmälas in. Sjukpension beräknas alltid på den lägre lönen. Övriga förmåner kan beräknas på den högre lönen som skulle ha gällt om överenskommelse inte träffats.

Begränsningar

Lönehöjning när det återstår mindre än fem år till den försäkrades avtalade pensionsålder är inte alltid fullt pensionsmedförande enligt KTP 2.

För en sådan lönehöjning gäller, att den blir pensionsgrundande endast upp till en viss maximal procentsats. Resten av lönehöjningen blir inte pensionsgrundande. Den maximala lönehöjning som blir pensionsgrundande är knuten till höjningen av inkomstbasbeloppet enligt följande:

Antalet månader kvar till pensionsåldern	Maximal lönehöjning som blir pensionsgrundande
1 – 12	1,00 x höjningen av inkomstbasbeloppet
13 – 24	1,05 x höjningen av inkomstbasbeloppet
25 – 36	1,10 x höjningen av inkomstbasbeloppet
37 – 48	1,15 x höjningen av inkomstbasbeloppet
49 – 59	1,20 x höjningen av inkomstbasbeloppet

Med höjningen av inkomstbasbeloppet menas den procentuella förändringen av inkomstbasbeloppet från året före året för lönehöjningen, till året för lönehöjningen.

6 Pensionsgrundande tjänstetid

Tjänstetid kan tillgodoräknas under tid då den försäkrade omfattas av KTP 2, tidigast från och med månaden efter den under vilken den försäkrade fyllt 28 år och som längst till och med månaden före den då den försäkrade har rätt till ålderspension. Tjänstetid kan i vissa fall tillgodoräknas under tjänstledighet.

Under tid som den försäkrade har valt alternativ pensionslösning tillgodoräknas inte tjänstetid för lönedelar som omfattas av alternativ pensionslösning. Försäkrad som tidigare har haft alternativ pensionslösning kan därför ha olika tjänstetider under respektive över lönegränsen som gällt för den alternativa pensionslösningen i tidigare anställning.

För oreducerad pension krävs en tjänstetid om minst 360 månader. Vid kortare tjänstetid än 360 månader minskas pensionen med 1/360 för varje månad som fattas.

Även tidigare intjänad tjänstetid kan vara pensionsgrundande enligt regler om samordning i KTP 2, *se punkt 7, Samordning*.

7 Samordning

Om den försäkrade har intjänad tjänstetid och pensionsrätt i tidigare anställning i vilken KTP -planen har tillämpats, ingår dessa i beräkningen av ålderspension och familjepension.

För försäkrad född 1951 eller tidigare och anställda med inträdestidpunkt före 1 januari 2009, ingår tidigare intjänad tjänstetid och pensionsrätt vid beräkning av förmånsbestämd ålderspension respektive förmånsbestämd familjepension.

För försäkrad född 1952 eller senare med en anställningstidpunkt från 1 januari 2009 eller senare, görs samordning endast med tjänstetid och pensionsrätt inom KTP 2. Avvikelser gällande regler om samordning ska beslutas av KTP-nämnden.

8 Förmånsbestämd ålderspension

Den försäkrade har rätt till ålderspension från 65 års ålder. Pensionen betalas livet ut om ingen annat begärts. Ålderspensionen kan betalas ut från en annan tidpunkt som den försäkrade begär, helt eller delvis eller under en begränsad tid om minst 5 år, *se punkt 21, Utbetalning av pension.*

Rätten till ålderspension upphör senast månaden efter det att den försäkrade avlider eller rätten till pension annars upphör till exempel på grund av att ålderspensionen är färdigutbetald eller att nya uppgifter om anställningen inkommit.

8.1 Förmånsbestämda ålderspensionens storlek

Ålderspensionens storlek beräknas utifrån den försäkrades pensionsmedförande lön, *se punkt 5, Pensionsmedförande lön* och pensionsgrundande tjänstetid, *se punkt 6, Pensionsgrundande tjänstetid*, samt nedanstående procentsatser för respektive lönedel och de basbeloppsgränser som gällde månaden före den då rätt till ålderspension uppnås.

Pensionsmedförande lön	Pension
– 7,5 inkomstbasbelopp	10 procent
7,5 – 20 inkomstbasbelopp	65 procent
20 – 30 inkomstbasbelopp	32,5 procent

Vid avtalad pensionsålder som är lägre än 65 år beräknas storleken på ålderspensionen, till och med månaden före 65 års ålder, enligt följande procenttal av den pensionsmedförande lönen.

Pensionsmedförande lön	Pension
– 20 inkomstbasbelopp	65 procent
20 – 30 inkomstbasbelopp	32,5 procent

Med inkomstbasbelopp avses här inkomstbasbeloppet för det år då den försäkrade uppnår rätten till ålderspension. Uppnås rätten till ålderspension i januari avses inkomstbasbeloppet för föregående år.

Ovanstående pension förutsätter att premier betalas fram till den avtalade pensionsåldern och att den försäkrade uppnår minst den tjänstetid som krävs för oreducerad pension, *se punkt 6, Pensionsgrundande tjänstetid.*

I beräkningen av ålderspensionens storlek ingår eventuell tidigare intjänad ålderspension inom KTP 2 samt eventuell annan ålderspension utanför KTP 2. Folksam betalar enbart ut ålderspension som tjänats in i KTP 2.

Om den försäkrade slutar sin anställning före pensionsåldern eller om pensionsavtalet upphör att gälla, ändras försäkringen till att motsvara den pension som hittills är intjänad. Försäkringen ändras enligt reglerna för fribrev.

Eventuell premiebefrielse gäller till och med månaden före den då den försäkrade har rätt till ålderspension. I dessa fall beräknas storleken på den förmånsbestämda ålderspensionen på den pensionsmedförande lön, inkomstbasbelopp och basbeloppsgränser som gällde månaden före den då rätt till premiebefrielse inträdde. Pensionstillägg kan till komma, *se punkt 23, Fördelning av överskott.*

Försäkrad med pensionsmedförande lön över tio inkomstbasbelopp kan enligt KTP 2 komma överens med sin arbetsgivare om att tillämpa annan pensionslösning för lönedelar mellan som lägst 7,5 inkomstbasbelopp och högst 30 inkomstbasbelopp. Förmånsbestämd ålderspension beräknas då endast på lönedel upp till den lönegräns som den alternativa pensionslösningen är avtalad att gälla ifrån. En överenskommelse om alternativ pensionslösning gäller så länge anställningen hos den aktuella arbetsgivaren består.

Förmånsbestämda ålderspensionens storlek vid lönesänkning

Om den försäkrade får sin pensionsmedförande lön sänkt kan ålderspensionen beräknas på annat sätt än ovan. En lönesänkning kan i dessa fall ge ett så kallat lönesänkingsfribrev vilket innebär att den förmånsbestämda ålderspensionen blir högre än den skulle varit om den enbart beräknats utifrån den pensionsmedförande lönen efter lönesänkning. Lönesänkingsfribrev är det fribrevsbelopp som svarar mot den bortfallande lönedelens ålderspension och är en förmån utöver den lägre lönens planenliga förmån. Vid framtida lönehöjningar minskas lönesänkingsfribrevet och inräknas successivt i den planenliga förmånen för att helt vara inräknade den dagen förmånen uppgår till de belopp som ursprungligen gällde före lönesänkningen.

9 Ursprunglig KTKP

Ursprunglig KTKP (KTKP) är en ålderspension som betalas livet ut från 65 års ålder om inget annat begärts *se punkt 21, Utbetalning av pension*. Från och med 1 januari 1992 sker ingen inbetalning av premier till KTKP, förutom i de fall den försäkrade den 31 december 1991 var arbetsoförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall och premien även fortlöpande efter den 1 januari 1992 betalas in genom premiebefrielseförsäkringen.

10 Förmånsbestämd familjepension

Förmånsbestämd familjepension tjänas in under tid då den försäkrade omfattas av KTP 2 och har en pensionsmedförande lön som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Intjänande kan ske tidigast från och med månaden efter den försäkrade fyller 28 år och till och med månaden då premieinbetalningen upphör eller som längst till och med månaden före då försäkrade har rätt till ålderspension. Eventuell rätt till intjänad pension kvarstår även efter att den försäkrade uppnått pensionsåldern.

Om den försäkrade slutar sin anställning före pensionsåldern eller om pensionsavtalet upphör att gälla, ändras försäkringen till att motsvara den pension som hittills är intjänad.

Försäkringen ändras enligt reglerna för fribrev.

10.1 Förmånsbestämda familjepensionens storlek

Familjepensionens storlek beräknas utifrån ett grundbelopp. Grundbeloppet beräknas på den del av den försäkrades pensionsmedförande lön, *se punkt 5, Pensionsmedförande lön*, som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp och den försäkrades pensionsgrundande tjänstetid, *se punkt 6, Pensionsgrundande tjänstetid*. Grundbeloppet beräknas med nedanstående procenttal för respektive lönedel.

Pensionsmedförande lön	Grundbelopp
7,5 – 20 inkomstbasbelopp	32,5 procent
20 – 30 inkomstbasbelopp	16,25 procent

Ovanstående gäller om den försäkrade uppnår minst den tjänstetid som krävs för oreducerad pension. Uppnås inte detta tjänstetidskrav reduceras pensionen.

Hade den försäkrade rätt till premiebefrielse eller ålderspension, vid dödsfallet, beräknas familjepensionens storlek på den pensionsgrundande lön och de basbeloppsgränser som gällde månaden innan premiebefrielse/ålderspension.

Förmånsbestämda familjepensionens storlek vid lönesänkning

Om den försäkrade får sin pensionsmedförande lön sänkt kan familjepensionen beräknas på annat sätt än ovan. En lönesänkning kan i dessa fall ge ett så kallat lönesänkingsfribrev vilket innebär att familjepensionen blir högre än den skulle varit om den enbart beräknats utifrån den pensionsmedförande lönen. Lönesänkingsfribrev är det fribrevsbelopp som svarar mot den bortfallande lönedelens familjepension och är en förmån utöver den lägre lönens planenliga

förmån. Vid framtida lönehöjningar minskas lönesänkingsfribrevet och inräknas successivt i den planliga förmånen för att helt vara inräknade den dagen förmånen uppgår till de belopp som ursprungligen gällde före lönesänkningen.

10.2 Särskilda regler och begränsningar

Rätt till familjepension för barn saknas i de fall adoption sker

- när den försäkrades arbetsförmåga var varaktigt nedsatt med minst 50 procent eller
- när den försäkrade led av sjukdom som inom 6 månader efter adoptionen var orsaken till den försäkrades död eller
- efter att den försäkrade fyllt 60 år.

Om adoptionen avser makes barn eller kan det antas att den försäkrade vid adoptionen inte hade vetskap om sjukdomens livshotande art har barnet dock rätt till familjepension.

Om adoptionen skett efter att den försäkrade fyllt 60 år och adoptionen skett mer än 5 år före den försäkrades dödsfall, eller avser makes barn, har barn dock rätt till familjepension.

Rätt till familjepension för efterlevande make saknas i de fall äktenskap ingåtts

- när den försäkrades arbetsförmåga var varaktigt nedsatt med minst 50 procent eller
- när den försäkrade led av sjukdom som inom 6 månader efter ingått äktenskap var orsaken till den försäkrades död eller
- efter att den försäkrade fyllt 60 år

Finns gemensamt barn eller kan det antas att den försäkrade vid giftermålet inte hade vetskap om sjukdomens livshotande art har den efterlevande maken rätt till familjepension.

Om äktenskap ingåtts efter att den försäkrade fyllt 60 år och äktenskapet varat mer än 5 år eller om gemensamma barn finns, har den efterlevande maken dock rätt till familjepension.

Oavsett vad som angivits ovan kan Folksam, efter prövning av KTP-nämnden, betala ut familjepension till efterlevande make och barn. Vid denna prövning tas bland annat hänsyn till om äktenskapet har föregåtts av sammanboende under äktenskapsliknande förhållanden och längden på detta sammanboende.

10.3 Avstående från framtida intjänande av familjepension

Om den pensionsmedförande lönen överstiger 7,5 inkomstbasbelopp och den försäkrade saknar ett aktivt intjänande av alternativ pensionslösning, kan den försäkrade efter anmälan till Folksam välja att de framtida premierna för familjepensionen istället ska användas till att förstärka KTPK-egenpensionen tecknad från och med 1 januari 2019. Avståendet omfattar hela familjepensionspremien och gäller tidigast från och med månaden efter den månad då Folksam mottagit och godkänt den försäkrades kompletta anmälan. Inget medgivande krävs från arbetsgivaren. Den familjepension som vid avståendet redan är intjänad, kvarstår på försäkringen som fribrev.

Rätten att avstå framtida intjänande av familjepension omfattar även de försäkrade vars premiebetalning upprätthålls genom premiefrielseförsäkringen på grund av arbetsoförmåga, oavsett när arbetsoförmågan inträffade eller om anställningen pågår eller har upphört.

Om den försäkrade har fler än en försäkring i KTP 2 ska den pensionsmedförande lönen för minst en av dessa överstiga 7,5 inkomstbasbelopp. Avståendet omfattar samtliga försäkringar i KTP 2.

För att omfattas av rätten till avstående enligt ovan krävs att villkoren är uppfyllda vid avståendetidpunkten. Retroaktiva ändringar, som medför att villkoren för avstående inte längre är uppfyllda per avståendetidpunkten, kan medföra att avståendet annulleras.

Avståendeval, gäller för all framtid även om den försäkrade byter anställning – för samtliga anställningar inom KTP 2 oavsett kollektivavtalsområde.

11 Familjeskydd

Familjeskyddet är ett obligatoriskt skydd som omfattar den anställde och betalas ut till efterlevande i fem år.

När försäkringsskyddet träder i kraft

Familjeskydd är gällande under tid som den försäkrade omfattas av KTP 2.

När försäkringsskyddet upphör

För familjeskydd gäller att försäkringen upphör när den försäkrade

- Inte längre är anställd och inte heller omfattas av försäkringen via en ny anställning som ger rätt till familjeskydd.
- Uppnår sin pensionsålder*, eller när uppsägningen av arbetsgivarens anslutning till Folksam träder i kraft. *Se punkt 1, Försäkringsavtalets upphörande.*

* Anmärkning. Har den försäkrade pensionerats enligt särskild överenskommelse med arbetsgivaren och premie betalats av arbetsgivaren gäller familjeskydd så lång tid premien avser, dock längst till ordinarie pensionsålder.

Familjeskyddets storlek

Familjeskyddets årsbelopp är två förhöjda prisbasbelopp, det vill säga det förhöjda prisbasbelopp som gällde vid dödsfallet.

Samordning

Den försäkrade kan aldrig omfattas av mer än en familjeskyddsförsäkring i KTP 2.

Övergångsbestämmelser

Försäkrad som den 1 januari 1990 var arbetsoförmögen och berättigad till sjukpension enligt KTP-planen och därefter inte återfått arbetsförmågan, omfattas inte av familjeskydd.

Försäkrad som insjuknat under perioden 1 januari 1990 - 30 juni 1990 – med vissa undantag – omfattas av familjeskydd så länge den försäkrade har rätt till sjukpension utan avbrott.

Även försäkrad som den 1 januari 2019 är arbetsoförmögen och berättigad till sjukpension enligt KTP-planen omfattas av familjeskydd.

11.1 Avstående från eller återgång till familjeskydd

Försäkrade som omfattas av KTPK-egenpension tecknad från och med 1 januari 2019 kan efter anmälan på särskild blankett till Folksam välja att avstå familjeskydd. Premien för familjeskyddet placeras då istället i den försäkrades KTPK-egenpension tecknad från och med 1 januari 2019. Rätten att avstå familjeskyddet omfattar även de försäkrade vars premiebetalning upprätthålls genom premiefrielseförsäkringen på grund av arbetsoförmåga.

För försäkrad som omfattas av alternativ pensionslösning (tiotaggarlösning) finns enligt planens regler möjlighet att avstå från inbetalningar till KTPK-egenpension för att istället använda premieutrymmet till en högre inbetalning till den alternativa pensionslösningen. Försäkrad som nyttjat möjligheten och som inte längre omfattas av KTPK-egenpension tecknad från och med 1 januari 2019, måste först återgå till KTPK-egenpension innan val att avstå familjeskydd är möjlig.

Avstående gäller tills den försäkrade anmäler en ändring. Om den försäkrade åter vill omfattas av familjeskydd ska den försäkrade göra det genom anmälan på särskild blankett och klara hälsokraven, *se punkt 4, Hälsokrav.*

Avstående från eller återgång till familjeskydd gäller tidigast från och med månaden efter den månad då Folksam mottagit och godkänt den försäkrades kompletta anmälan. Inget medgivande krävs från arbetsgivaren.

12 KTPK-egenpension tecknad före 2019

KTPK-egenpension är en premiebestämd ålderspension. Pensionsåldern är 65 år.

För försäkringar där premiebetalning inte längre sker kvarstår eventuell rätt till intjänad pension enligt reglerna för fribrev.

12.1 Den försäkrades valmöjligheter

Den försäkrade kan göra följande val för sin KTPK-egenpension tecknad före 2019:

- För fondförsäkring – välja vilken eller *vilka fonder som kapitalet ska placeras i*.
- Lägga till eller ta bort *återbetalningsskydd*.
- Lägga till, ändra, eller ta bort ett särskilt förmånstagarförordnande.
- Välja *tidpunkt för när ålderspensionen ska betalas ut*.
- Välja *utbetalningstid*, under hur lång tid ålderspensionen och eventuella återbetalningsskyddet ska betalas ut.

12.2 Ålderspension

Ålderspensionen betalas ut från och med den månad den försäkrade fyller 65 år. Utbetalningen pågår i fem år om inget annat val görs. Inför pensioneringen kan den försäkrade ändra såväl pensioneringstidpunkt som utbetalningstid. Den försäkrade kan också välja att ta ut endast en del av pensionen, *se punkt 21, Utbetalning av pension*. För fondförsäkringar försäkringens värde över till traditionell försäkring före den första pensionsutbetalningen.

Ålderspensionen gäller i sin grundform utan återbetalningsskydd. Det är den försäkrade själv som avgör om återbetalningsskydd ska ingå. Om återbetalningsskydd saknas vid dödsfall sker ingen utbetalning från försäkringen, som därmed upphör.

12.3 Återbetalningsskydd

Innan ålderspensionen har börjat betalas ut kan den försäkrade välja till återbetalningsskydd för hela pensionskapitalet. Återbetalningsskydd innebär att förmånstagare får utbetalning från försäkringen vid den försäkrades dödsfall. Om den försäkrade väljer till återbetalningsskydd blir ålderspensionen något lägre än om den försäkrade inte väljer det, eftersom den försäkrade inte får ta del av arvsvinsterna. Om återbetalningsskydd saknas vid dödsfall sker ingen utbetalning från försäkringen, som därmed upphör.

Om den försäkrade valt att komplettera ålderspensionen med återbetalningsskydd gäller följande:

- Avlider den försäkrade innan ålderspensionen börjat utbetalas, omvandlas pensionskapitalet till ett återbetalningsskydd, som utbetalas till insatt förmånstagare i fem år. Utbetalningarnas storlek beror på pensionskapitalets värdeutveckling.
- Avlider den försäkrade efter det att livsvarig ålderspension börjat utbetalas, fortsätter utbetalningarna till insatt förmånstagare i 20 år, eller den kortare tid som avtalats, med avdrag för den tid då ålderspensionen utbetalats. Avlider den försäkrade efter återbetalningsskyddstiden upphör försäkringen och inga utbetalningar görs därefter
- Avlider den försäkrade efter det att tidsbegränsad ålderspension har börjat utbetalas för en begränsad tid, fortsätter utbetalningarna till insatt förmånstagare under resterande tid.

Den försäkrade kan när som helst välja bort valt återbetalningsskydd.

Om den försäkrade vill välja till eller ta bort återbetalningsskydd ska den försäkrade göra det genom anmälan till Folksam.

12.4 Traditionell försäkring i Folksam ömsesidig livförsäkring

12.4.1 Så här placeras premierna

Vid traditionell försäkring är det Folksam som beslutar hur premierna ska placeras. Placeringen sker med fördelning i olika tillgångsslag.

Målet för förvaltningen i Folksam är att uppnå högsta möjliga reala avkastning under gällande risk- och placeringsrestriktioner. För förvaltningen gäller bland annat placeringsreglerna i försäkringsrörelselagen (2010:2043), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt Folsams egna regler för miljö- och etikhänsyn.

Den största risken för ett livförsäkringsbolag är att inte långsiktigt kunna täcka de garanterade pensionsbeloppen, *se punkt 31, Begreppsförklaringar*. För att minimera denna risk tas särskild hänsyn till försäkringarnas löptid vid sammansättning av placeringstillgångarna.

För att uppnå god riskspridning fördelas innehaven på ett flertal tillgångslag och marknader. Portföljens totala risknivå följs löpande upp. Risknivån, även vid mycket negativ utveckling av finans- och försäkringsmarknaderna, får inte vara högre än att de lagstadgade kraven kan uppfyllas med hög grad av sannolikhet.

Pensionskapital

Med pensionskapital avses försäkringens aktuella värde, beräknat med hänsyn till:

- premieinbetalningar
- eventuella tillägg för arvsvinst
- Återbäringsränta
- utbetalningar av garanterat pensionsbelopp och eventuellt tilläggsbelopp
- eventuell minskning av värdet på grund av dödsfall
- avdrag för driftskostnader
- avdrag för avkastningsskatt, som Folksam betalar.

Överskott tillförs försäringen i form av återbäringsränta. *Se punkt 23, Fördelning av överskott.*

För försäkring utan återbetalningsskydd tillförs försäringen pensionskapital genom det överskott som uppstår då personer i försäkringskollektivet avlider, så kallad arvsvinst, *se punkt 31, Begreppsförklaringar*.

Avdrag för drifts- och skattekostnader utformas på sådant sätt att de sammantaget bedöms täcka de verkliga drifts- och skattekostnaderna. Kostnadsutjämning över tiden kan göras.

Pensionskapitalet är inte garanterat utan kan både öka och minska. Folksam lämnar ingen utfästelse om dess framtida värdetillväxt. Oavsett värdet på framtida pensionskapitalet så kommer kunden minst få det pensionsbelopp som är garanterat, *se punkt 12.4.2*, Så här fungerar traditionell försäkring.

12.4.2 Så här fungerar traditionell försäkring

Varje inbetald premie ger upphov till ett garanterat pensionsbelopp, beräknat med vid premiebetalningstillfället gällande antaganden om ränta, dödlighet, driftskostnader och avkastningsskatt. Dessa antaganden, och därigenom garantin, kan komma att ändras under avtalstiden för kommande premier.

Antaganden om ränta

Räntan antas till en viss procentsats, från vilken avdrag sker för avkastningsskatt och driftskostnader.

Antaganden om dödlighet

Antaganden om genomsnittlig dödsfallssannolikhet beräknas med tillgänglig statistik, med hänsyn tagen till de försäkrades ålder samt osäkerheten om deras faktiska livslängdsutveckling.

Antaganden om kostnader

Antaganden om driftskostnader eftersträvar att minst täcka Folksams verkliga kostnader. Vid bestämmande av pensionsbelopp eller premie sker belastning för driftskostnader på premie respektive pensionsbelopp samt genom avdrag på räntebeloppet och i vissa fall förhöjning av dödlighetsantagandet. Vid beräkning av andel i överskott tillämpas andra kostnadsbelastningar.

För att få bedriva försäkringsverksamhet krävs att bolaget har ett visst kapital utöver tillgångar som krävs för skuldäckning. Vid bestämmande av garanterat pensionsbelopp kan därför en belastning ske på varje premie.

Antaganden om avkastningsskatt

Avdrag för avkastningsskatt följer av gällande regler för beskattning av försäkringstagarnas medel i livförsäkringsbolag. Om reglerna ändras kan det leda till lägre eller högre pensionsbelopp för såväl tidigare gjorda som kommande premieinbetalningar.

12.5 Fondförsäkring i Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ)

Den försäkrade kan byta fonder för det intjänade pensionskapitalet. Försäkringar betalas inte ut från fondförsäkring, *se punkt 21.2 KTPK-egenpension tecknad före 2019*.

12.5.1 Så här placeras kapitalet

Den försäkrade kan välja/byta fonder inom ett bestämt fondutbud för det intjänade pensionskapitalet.

Köp, fondbyte och inlösen

Köp, fondbyte och inlösen genomförs snarast möjligt efter det att Folksam erhållit det underlag som krävs för transaktionen. Köp genomförs normalt inom fem bankdagar från den dag premien bokfördes hos Folksam. Fondbyte och inlösen genomförs normalt inom fem bankdagar från den dag Folksam tog emot den försäkrades begäran. Om handel i en fond inte är möjlig, utförs transaktionen nästa möjliga handelsdag.

Transaktionen kan försenas bland annat på grund av fondens bryttidpunkt eller antalet affärs- eller likviddagar som fondbolaget tillämpar. Köp och inlösen kan också försenas på grund av pågående handel med fondandelar, uttag av avgifter eller skatter, fördröjd eller utebliven kursättning, stängda marknadsplatser eller störningar i tekniska eller administrativa system. Vid normal aktsamhet ansvarar inte Folksam för ekonomisk förlust eller utebliven vinst som kan drabba den försäkrade eller förmånstagare i samband med placering i fonder.

Folksam ansvarar inte heller för ekonomisk förlust som kan drabba den försäkrade när handel i berörd fond inte kan genomföras på grund av särskild föreskrift i fondförvaltarens fondbestämmelser.

Kurser som är noterade i utländska valutor räknas om av Folksam med hjälp av faktiskt erhållen eller officiell växlingskurs. Folksam har rätt att tillgodogöra sig ersättning för sina kostnader vid växling och överföring av valuta.

Förändringar i fondutbudet

Om den försäkrade har sitt pensionskapital i en fond som senare utgår ur valbart fondutbud, har Folksam rätt att överföra pensionskapitalet till en annan jämförbar tillgänglig fond.

12.5.2 Pensionskapital

Pensionskapitalets storlek beror på utvecklingen i de fonder som den försäkrades premier är placerade i och av eventuell arvsvinst som tilldelas försäkringen, *se punkt 31, Begreppsförklaringar; arvsvinster*. Pensionskapitalets storlek påverkas också av hur stora avgifter försäkringen har och den skatt som dras från försäkringens värde. Det är den försäkrade själv som bär den ekonomiska risken för fondernas, och därmed också pensionskapitalets, värdeutveckling. Det belopp som betalas ut från försäkringen kallas pensionsbelopp. Ett sparande i fondförsäkring ger inget garanterat pensionsbelopp. Pensionen kan bli såväl högre som lägre än värdet av gjorda inbetalningar. Beroende på fondernas utveckling kan pensionsbeloppet vara olika stort vid olika utbetalningstillfällen.

12.5.3 Fondbyte

Den försäkrade kan när som helst byta fonder inom ett bestämt fondutbud för det intjänade pensionskapitalet.

Folksam får ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för fondbytet, *se punkt 22, Avgifter och skatter*.

Fördelningsregler vid fondbyte

- Fördelningen mellan fonderna ska anges i hela procent.
- Minst 1 procent av premien måste placeras i varje fond.
- Totalt får högst 10 fonder ingå i en försäkring.

13 Förmånstagarförordnande

Förmånstagarförordnandet fastställer till vem KTPK-egenpension med återbetalningsskydd samt familjeskydd ska betalas ut vid den försäkrades dödsfall, det vill säga vem som är förmånstagare. Om förmånstagare saknas vid den försäkrades dödsfall sker ingen utbetalning från försäkringen, som därmed upphör. Vid försäkringens tecknande gäller ett generellt förmånstagarförordnande, som den försäkrade kan ändra. Om den försäkrade vill ändra det generella förordnandet, måste det göras genom en skriftlig anmälan till Folksam.

13.1 Generellt förmånstagarförordnande

Om den försäkrade inte har gjort något särskilt förmånstagarförordnande gäller ett generellt förmånstagarförordnande. Det innebär att förmånstagare vid den försäkrades död i nämnd ordning är:

1. Den försäkrades make/maka/registrerade partner/sambo.
2. Den försäkrades arvsberättigade barn i första led

Med sambo avses ogift person, som under äktenskapsliknande förhållanden, vid dödsfallet stadigvarande sammanbott med ogift försäkrad förutsatt att de:

- har eller har haft eller väntar barn tillsammans, eller
- tidigare har varit gifta eller registrerade partner, eller i vart fall
- stadigvarande sammanbott sedan minst sex månader.

Finns det flera barn som är förmånstagare fördelas pensionen i lika proportioner.

Make/maka respektive registrerad partner är förmånstagare till dess att dom om äktenskapskillnad respektive upplösning av registrerat partnerskap vunnit laga kraft, om inget annat följer av förordnandet.

Saknas förmånstagare görs ingen utbetalning.

Förmånstagare kan inte göra ett eget förordnande.

13.2 Särskilt förmånstagarförordnande

Upprättande, ändring samt återkallelse av förmånstagarförordnande ska den försäkrade skriftligen anmäla till Folksam.

Den försäkrade kan när som helst under försäkringstiden anmäla ett nytt särskilt förmånstagarförordnande, eller anmäla en återgång till det generella förmånstagarförordnandet.

Det senast registrerade förordnandet i KTP 2 gäller i KTP 2 till dess att den försäkrade ändrar eller återkallar det.

Förmånstagare kan vara

- a) make/maka/registrerad partner eller tidigare make/maka/registrerad partner
- b) sambo eller tidigare sambo
- c) barn/styvbarn/fosterbarn till den försäkrade eller till någon person under a) eller b)

Dessa begränsningar följer av bestämmelser i inkomstskattelagen (1999:1229).
Omfattar förordnandet annan person är det i den delen utan verkan.

Med sambo avses ogift person, som under äktenskapsliknande förhållanden stadigvarande sammanbor med den försäkrade, under förutsättning att även den försäkrade är ogift och att de:

- har eller har haft eller väntar barn tillsammans, eller
- tidigare har varit gifta eller registrerade partner, eller i vart fall
- stadigvarande sammanbott sedan minst sex månader.

Finns det flera barn som är förmånstagare fördelas pensionen i lika proportioner mellan dem såvida inget annat anges.

Saknas förmånstagare görs ingen utbetalning.

Förmånstagare kan inte göra ett eget förordnande.

13.3 Förmånstagares rätt att avstå

Förmånstagare kan helt eller delvis avstå från sin förmånstagarrätt

Ett avstående kan inte villkoras och avser alla framtida utbetalningar. I avstående eller avliden förmånstagares ställe inträder den förmånstagare som är närmast i tur enligt förordnandet. Har ett avstående gjorts och det senare kommer att saknas förmånstagare, inträder åter den som tidigare gjort avstående.

13.4 Förmånstagares ändringsmöjligheter

Förmånstagares ändringsmöjligheter för KTPK-egenpension tecknad före 2019 med återbetalningsskydd och förmånstagares ändringsmöjligheter för familjeskydd, *se punkt 21.3.6 Rätt att avstå efterlevande pension och 21.3.7 Rätt att senarelägga tidpunkten för utbetalning till efterlevande.*

14 Premiefrielseförsäkring vid arbetsförmåga

Premiefrielse innebär att Folksam istället för arbetsgivaren, om inget annat avtalats, betalar premien för försäkringen då den försäkrade är arbetsförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall och villkoren enligt nedan är uppfyllda.

Premiefrielse gäller följande förmåner som omfattar KTP-planens avdelning 2 (KTP 2)

- Ålderspension
- KTPK-Egenpension
- Sjukpension
- Familjepension
- Familjeskydd
- Kompletterande premier till KTPK-Egenpension

Premiefrielse kan endast gälla pensionsförmåner för vilka premien är avtalad att betalas fortlöpande varje månad. Premiefrielse för alternativ pensionslösning gäller i de fall premien placeras i Folksam kooperativa tjänstepensioner.

Rätt till premiefrielse finns då försäkrad är arbetsförmögen och har ersättning från Försäkringskassan enligt Socialförsäkringsbalken i form av sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning, aktivitetsersättning eller liknande till minst 25 procent.

Arbetsförmågan ska ha uppkommit under försäkringstiden i Folksam och uppgå till minst 25 procent. Arbetsförmåga som uppkommit innan försäkringstiden i Folksam måste ha ökat med minst 25 procent under försäkringstiden i Folksam för att rätten till premiefrielse ska inträda. Ökningen av arbetsförmågan beräknas utifrån den arbetstid i anställningen som försäkring för sjukpension grundas på.

För att ha rätt till premiefrielse ska den försäkrades arbetsförmåga ha varat i mer än 90 kalenderdagar i följd, så kallad karenstid. Om arbetsförmågan inte varat i mer än 90 dagar i följd, men den försäkrade under den senaste tolv månadersperioden har varit sjuk vid flera tillfällen, inträder rätt till premiefrielse efter det att den försäkrade varit arbetsförmögen i sammanlagt 105 kalenderdagar under perioden. I karenstiden räknas endast tid efter det att försäkringen börjat gälla för den försäkrade. För försäkrad som får aktivitetsersättning eller sjukersättning utan föregående sjukskrivning kan Folksam besluta om avkortning av karenstiden.

Har den försäkrade rätt till premiefrielse, är premiefrielsen hel oavsett graden av arbetsförmåga så länge denna rätt består.

Försäkringen blir premiefriad från och med månaden efter det att rätt till premiefrielse inträtt. Om rätten till premiefrielse inträtt den första i månaden blir försäkringen premiefriad från och med samma månad. Vid återinsjuknande ska den nya perioden av arbetsförmåga vara minst 30 dagar. Premiefrielsen utges dock inte under tid som ingår i sjuklöneperioden enligt lag.

Premiefrielse gäller längst till och med kalendermånaden före då den försäkrades ordinarie pensionsålder uppnås eller när villkoren för premiefrielse inte längre är uppfyllda. Är pensionsåldern lägre än 65 år gäller premiefrielsen till och med den månad då den försäkrade uppnår pensionsåldern. Avlider den försäkrade innan dess gäller premiefrielsen till och med dödsfalls månaden. Premiefrielse kan beviljas även efter anställningstid, *se punkt 18, Fortsättningsförsäkring och punkt 19, Efterskydd.*

14.1 Anmälan

Drabbas den försäkrade av sjukdom eller olycksfall som kan antas medföra arbetsoförmåga av sådan varaktighet att rätt till premiefrielse kan komma i fråga, ska arbetsgivaren snarast möjligt sända en skriftlig anmälan om sjukpension/premiefrielse till Folksam.

Arbetsgivaren är skyldig att snarast meddela Folksam om den försäkrades ersättning från den allmänna försäkringen ändras eller upphör. Arbetsgivaren ska även lämna uppgift till Folksam om andra förhållanden som kan påverka rätten till premiefrielse.

Om anställningen upphört och den försäkrade omfattas av efterskydd ska den försäkrade själv anmäla sjukfall till Folksam, *se punkt 18, Fortsättningsförsäkring och punkt 19, Efterskydd*. När Folksam utreder rätten till ersättning ska försäkrad och arbetsgivare, utan kostnad för Folksam, lämna de uppgifter och eventuella läkarutlåtanden om sjukdomen eller olycksfallet, som Folksam begär. Sker inte detta, kan rätten till premiefrielse inte utredas.

15 Kollektiv slutbetalning

Om försäkrad avslutar sin tjänst före ordinarie pensionsålder för att helt avgå i pensioneringssyfte, tidigast månaden efter det att han/hon fyllt 62 år, slutbetalas försäkringen. Detta innebär att den premie som skulle betalats av arbetsgivaren för förmånsbestämd ålderspension, KTPK-egenpension, och familjepension, från avgångstidpunkten till ordinarie pensionsålder istället betalas genom ett kollektivt försäkringsskydd i Folksam.

Kollektiv slutbetalning för alternativ pensionslösning gäller i de fall premien placeras i Folksam kooperativa tjänstepensioner.

Vid slutbetalning beräknas belopp för försäkringen på den pensionsmedförande lön, de basbelopp och de basbeloppsgränser som gällde månaden innan tidpunkt för slutbetalning. Detta innebär att försäkringens värde blir lika stort som om premierna betalats löpande av arbetsgivaren fram till ordinarie pensionsålder utifrån de förmåner som gällde vid avgångstidpunkten.

Om den avtalade pensionsåldern för ålderspension är lägre än 65 år slutbetalas KTPK-egenpensionen vid uppnådd pensionsålder om intjänandet pågick till och med månaden före den försäkrade har rätt till ålderspension. Avgång i pensioneringssyfte krävs inte för att sådan slutbetalning ska ske.

16 Sjukpension

Rätt till sjukpension finns då försäkrad är arbetsoförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall och har ersättning från Försäkringskassan enligt Socialförsäkringsbalken i form av sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning, aktivitetsersättning eller liknande.

Arbetsoförmågan ska ha uppkommit under försäkringstiden i Folksam och ska uppgå till minst 25 procent. Arbetsoförmåga som uppkommit innan försäkringstiden i Folksam måste ha ökat med minst 25 procent under försäkringstiden i Folksam för att rätten till sjukpension ska inträda. Ökningen av arbetsoförmågan beräknas utifrån den arbetstid i anställningen som försäkring för sjukpension grundas på.

För att ha rätt till sjukpension ska den försäkrades arbetsoförmåga ha varat i mer än 90 kalenderdagar i följd, så kallad karenstid. Om arbetsoförmågan inte varat i mer än 90 dagar i följd, men den försäkrade under den senaste tolv månadersperioden har varit sjuk vid flera tillfällen, inträder rätt till sjukpension efter det att den försäkrade varit arbetsoförmögen i sammanlagt 105 kalenderdagar under perioden. I karenstiden räknas endast tid efter det att försäkringen börjat gälla för den försäkrade. För försäkrad som får aktivitetsersättning eller sjukersättning utan föregående sjukskrivning kan Folksam besluta om avkortning av karenstiden. Sjukpension utges inte under tid som ingår i sjuklöneperioden enligt lag.

Rätt till sjukpension gäller från och med dagen efter det att karenstiden är uppnådd. Om karenstiden uppnås under tid då aktivitetsersättning eller sjukersättning betalas ut, gäller rätt till sjukpension från och med månaden efter den dag, då karenstiden är uppnådd.

Rätten till sjukpension gäller som längst till dess att villkoren för sjukpension inte längre är uppfyllda eller till dess att den försäkrade dessförinnan avlider, dock som längst tills den försäkrade har rätt till ålderspension. Om den försäkrade tar ut sin ålderspension från KTP 2 har den försäk-

rade inte rätt till sjukpension till den del som uttaget av ålderspensionen avser. Bedömningen av rätten till sjukpension ska göras utifrån den arbetstid som gällde efter uttaget av ålderspensionen.

16.1 Sjukpensionens storlek

Sjukpensionens storlek beräknas utifrån den försäkrades pensionsmedförande lön, basbelopp, ersättningsnivåer som anges i KTP 2 och basbeloppsgränser som gällde månaden före den då rätt till premiebefrielse inträder.

Ersättningsnivåer för sjukpension enligt KTP 2:

Lön	Ersättning under sjukpenningtid*	
	Till och med sjukdag 360	Från och med sjukdag 361
- 8 prisbasbelopp	10 %	0 %
8 prisbasbelopp – 20 inkomstbasbelopp	65 %	65 %
20 inkomstbasbelopp – 30 inkomstbasbelopp	32,5 %	32,5 %

Lön	Ersättning under tid med sjuk-/aktivitetsersättning**
- 7,5 prisbasbelopp	15 %
7,5 prisbasbelopp – 20 inkomstbasbelopp	65 %
20 inkomstbasbelopp – 30 inkomstbasbelopp	32,5 %

* Gäller från 1 juli 2018.

** Dock inte om sjukpenning har utbetalats för samma tid.

Ersättningens storlek är beroende av graden av arbetsoförmåga i den försäkrade anställningen. Graderna av arbetsoförmåga kan vara 25, 50, 75 eller 100 procent. Vid fullständig arbetsoförmåga gäller rätt till hel sjukpension. Ändras graden av arbetsoförmåga för den försäkrade, ändras sjukpensionen i motsvarande grad.

Det dagberäknade sjukpensionsbeloppet beräknas genom att månadsbeloppet delas med 30 dagar då rätt till sjukpension finns för del av månad. När Försäkringskassan har fattat beslut om sjuk- eller aktivitetsersättning ändras sjukpensionen från dagberäknad ersättning till månadsberäknad ersättning. Detta innebär att samma belopp gäller för hela månaden.

För en försäkrad som har sjukersättning från Försäkringskassan, men förvärvsarbetar med så kallad steglös avräkning enligt de särskilda reglerna i 37 kap socialförsäkringsbalken eller fått sjukersättningen eller aktivitetsersättningen från Försäkringskassan förklarad vilande enligt 36 kap Socialförsäkringsbalken, reduceras sjukpensionen.

Sjukpension på lönedel upp till 7,5 prisbasbelopp ska minskas med livränta till följd av arbets-skada enligt Socialförsäkringsbalken eller ersättning på grund av ersättningsplikt som åligger staten.

17 Särskilda bestämmelser vid utlandstjänstgöring – KTP Utland

17.1 Förutsättningar för KTP Utland

Förutsättningar för att omfattas av KTP Utland är att tjänstemannen omfattas av KTP 2 och svensk socialförsäkring innan utlandstjänstgöringen påbörjas. Arbetet utomlands ska ske antingen som fortsatt anställd och avlönad av den svenska arbetsgivaren (så kallad utsändning), eller på den svenska arbetsgivarens uppdrag i ett syster-, dotter- eller koncernbolag (så kallad uppdrag).

En anställd som är utsänd av en svensk arbetsgivare inom KTP ska vara godkänd av Försäkringskassan.

En anställd som är utsänd av en svensk arbetsgivare för en längre tid och inte omfattas av svensk socialförsäkring behåller de förmåner som ingår i den vanliga planen för KTP 2.

Nedan beskrivs endast de avvikelser från och tillägg till KTP 2 som gäller vid utlandstjänstgöring. Genom särskilda bestämmelser vid utlandstjänstgöring får den anställde ett försäkringsskydd likvärdigt de socialförsäkringsförmånerna som han eller hon eventuellt förlorar vid utlandstjänstgöring.

Villkoren under *punkt 17.5 Ålderspension vid utlandstjänstgöring och 17.6 Efterlevandepension vid utlandstjänstgöring* gäller för tjänstemän som tjänstgör utanför annat EU/EES-land eller ett annat land med vilket Sverige inte har ingått en socialförsäkringskonvention.

17.2 Pensionsmedförande lön

Som grund för bestämmande av pensionsmedförande lön för utlandsanställda ska lönetillägg som beror på ökade levnadskostnader och andra särskilda förhållande i sysselsättningslandet inte ingå.

17.3 Vid utsändning

KTP Utland är obligatoriskt då den försäkrades utlandsuppdrag är en så kallad utsändning från den svenska KTP-arbetsgivaren. Med utsändning avses här en av svensk försäkringskassa godkänd utsändning.

17.4 Vid uppdrag

Även då den försäkrade samtidigt är anställd av en utländsk arbetsgivare, och har en så kallad uppdragsanställning, är KTP Utland obligatoriskt om den försäkrade är anställd i ett land utanför EU/EES som Sverige inte ingått en socialförsäkringskonvention om pension med. I detta fall kan dock KTP Utland avtalas bort genom ett särskilt avtal mellan arbetsgivaren och den försäkrade.

17.5 Ålderspension vid utlandstjänstgöring

Ålderspensionens syfte är att kompensera för bortfall av svensk allmän ålderspension och tecknas som en kompletterande premie till KTPK-egenpension tecknad från och med 1 januari 2019.

Arbetsgivaren ska för tjänsteman som är född 1954 eller senare och där arbetsgivaren inte betalar lagstadgad ålderspensionsavgift i Sverige, utöver avgifter i KTP 2 betala nedanstående ålderspensionsavgift till en kompletterande premie till KTPK-egenpension tecknad från och med 1 januari 2019 på tjänstemannens lön upp till 7,5 inkomstbasbelopp.

Alder	Procentsats
18-29	9,4
30-39	11,3
40-49	13,5
50-59	16,5
60-64	18,5

17.5.1 Minskning av ålderspensionspremie

Ålderspensionsavgift till en kompletterande premie till KTPK-egenpension tecknad från och med 1 januari 2019 ska minskas med premie för annan av arbetsgivaren betald försäkring samt med arbetsgivaravgift för utländsk socialförsäkring, för motsvarande förmåner.

Garanti

Garanti gäller för bortfall av utländsk pension med vilken samordning skett enligt ovan. En förutsättning är dock att bortfallet per månad motsvarar minst 0,4% av prisbasbeloppet. Den försäkrade ska anmäla och kunna styrka bortfallet av pensionsförmån. Vidare sträcker sig garantin för eventuellt bortfall endast till det högsta belopp som skulle betalats ut från KTPK-egenpension tecknad från och med 1 januari 2019 om samordning inte skett.

17.6 Efterlevandepension vid utlandstjänstgöring

Efterlevandepensionens syfte är att kompensera för bortfall av svensk allmän efterlevandepension om tjänstemannen avlider under utlandstjänstgöring. Arbetsgivaren ska för tjänsteman, för vilken arbetsgivaren inte betalar lagstadgad efterlevandepensionsavgift i Sverige, på tjänstemannens lön upp till 7,5 inkomstbasbelopp teckna en särskild efterlevandepension i Folksam.

Försäkringen ska skydda efterlevande till tjänstemannen om tjänstemannen avlider under tjänstgöringen utomlands. Försäkringsskyddet börjar gälla från och med andra kalenderåret efter det år, då tjänstemannen börjat tjäna in KTP Utland. Försäkringsskyddet gäller under hela den fortsatta tid under vilken den tjänstemannen tjänar in KTP Utland och längst intill månaden innan tjänstemannen fyller 65 år. Om premiebetalning för KTP Utland upphör före 65 år fortsätter försäkringsskyddet att gälla till och med slutet av det tredje kalenderåret efter att premiebetalningen upphörde, dock längst intill månaden innan tjänstemannen fyller 65 år.

Om tjänstemannen avlider under tid som försäkringsskyddet gäller enligt ovan, utbetalas efterlevandepension enligt följande:

- Till den försäkrades make/maka, registrerad partner eller sambo* utbetalas 1,0 inkomstbasbeloppet under fem år, vilket förlängs till dess att yngsta barnet fyller 12 år. Med barn avses den avlidnes egna biologiska barn och adopterade barn där adoptionen skett innan den avlidne fyllt 60 år. Den sistnämnda begränsningen gäller inte om det adopterade barnet/barnen är den avlidnes makas/makes/registrerad partners barn eller om mer än fem år förflutit sedan adoptionstidpunkten vid dödsfallet.
- Till vart och ett av den försäkrades barn utbetalas 0,5 inkomstbasbelopp per år fram till och med månaden innan barnet fyller 20 år. Definitionen av förmånsberättigat barn är detsamma som i punkten ovan.
- Oavsett vad som sägs i punkterna ovan upphör pensionsutbetalningen från och med månaden efter det att förmånstagaren avlidit. Eventuella försäkringsfall som inträffat före 1/1 2005 regleras enligt tidigare gällande regler. Den så kallade ATP kompensation för efterlevandepension som följer av ”Avtal om social trygghet för tjänstemän vid utlandstjänstgöring” som gällde för perioden före 1 januari 2005 är inte fribrevsgrundande.

*Anmärkning: Med sambo avses samma begrepp som används för KTP-planens familjeskydd.

17.7 Sjukpension vid utlandstjänstgöring

Sjukpensionen är tänkt att ge samma ersättningsnivåer vid sjukdom som vid arbete i Sverige. För utlandstjänstgörande tjänsteman som inte erhåller sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning, aktivitetsersättning eller liknande enligt socialförsäkringsbalken (SFB) och inte uppbär sjuklön från arbetsgivaren utbetalas sjukpensionen vid utlandstjänstgöring enligt tabell nedan vid fullständig arbetsförmåga:

Lön	Till sjukdag 360	Från sjukdag 361
< 8 prisbasbelopp	90%	80%

Ersättningens storlek är beroende av graden av arbetsförmåga i den försäkrade anställningen.

Graden av arbetsförmåga kan vara 25, 50, 75 eller 100 procent. Vid fullständig arbetsförmåga gäller rätt till hel sjukpension. Ändras graden av arbetsförmåga för den försäkrade, ändras sjukpensionen i motsvarande grad.

17.7.1 Samordning sjukpension

Samordning sker i fråga om ersättning som den anställde kan erhålla från annan av arbetsgivaren betald försäkring, annan förmån som arbetsgivaren utger, utländsk socialförsäkring eller arbetsskadeförsäkring eller enligt utländska skadeståndsrättsliga regler samt ersättningar genom liknande förutnämnda förmåner. Samordning sker då enligt regler som uppställs av varje enskilt land.

17.7.2 Uppgifter och underlag för bedömning av sjukpension vid utlandstjänstgöring

Arbetsförmåga ska styrkas med läkarintyg och eventuellt andra uppgifter och handlingar, på svenska eller engelska, som behövs för bedömning av den försäkrades rätt till sjukpension. Försäkrad som begär sjukpension ska utan kostnad för Folksam lämna det medicinska underlag som styrker sjukdomen eller olycksfallet som Folksam behöver för att utreda rätt till sjukpension.

Skäliga kostnader för läkarintyg som Folksam särskilt begär bekostas av Folksam. Folksam kan även föreskriva att den försäkrade inställer sig för undersökning hos särskilt anvisad läkare.

17.7.3 Återkomst till Sverige

Utlandstjänstgörande tjänsteman som efter återkomst till Sverige inte erhåller anställning och därigenom ej heller får rätt till sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning, aktivitetsersättning eller liknande enligt socialförsäkringsbalken har rätt till sjukpension enligt

KTP 2 utan gällande karenstiden på 90 kalenderdagar om han är arbetsoförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall vid återkomsten eller blir det under den tid försäkringsskyddet upprätthålls enligt *punkt 19 Efterskydd*. Utbetalning av sjukpension kan även avse kortare tid än en kalendermånad.

17.8 Återkallande till Sverige

Om Folksam så kräver är den anställde skyldig att vid sjukdom återvända till Sverige.

18 Fortsättningsförsäkring

Om den försäkrade inte längre omfattas av KTP 2 har den försäkrade rätt att, utan hälso-prövning, teckna fortsättningsförsäkring för förmånsbestämd ålderspension, familjeskydd, förmånsbestämd familjepension eller sjukpension. Har den försäkrade uppnått den för den närmast tidigare försäkringen gällande pensionsåldern eller har den försäkrade anställts hos annan arbetsgivare och därmed kommit att omfattas av ny pensionsöverenskommelse, gäller inte rätten att teckna fortsättningsförsäkring.

Rätt att teckna fortsättningsförsäkring föreligger under tre månader, räknat från tidpunkten då anställningen upphört. För familjeskydd gäller rätten att teckna försäkringen under sex månader från anställningens upphörande. Har ansökan inte inkommit till Folksam inom denna tidsperiod är rätten till fortsättningsförsäkring förverkad. Fortsättningsförsäkring omfattas inte av rätten till slutbetalning.

19 Efterskydd

Försäkringsskydd vid arbetsoförmåga och dödsfall fortsätter att gälla inom tre kalendermånader efter att anställningen har upphört eller då arbetsgivarens försäkringsavtal med Folksam avseende KTP 2 är uppsagt och uppsägningen har trätt i kraft.

Den försäkrade får dock inte ha fyllt 65 år eller dessförinnan påbörjat utbetalning av ålderspension från KTP 2 eller genom en ny anställning omfattas av förmåner som är likvärdiga med motsvarande förmåner inom KTP 2. Efterskyddet gäller inte heller om försäkringen erhållit slutbetalning.

Om den försäkrade blir arbetsoförmögen under efterskyddstiden och fortsätter att oavbrutet vara arbetsoförmögen så att karenstiden uppnås för premiefrielseförsäkring respektive sjukpension gäller rätten till premiefrielse och sjukpension enligt den tidigare anställningen.

Efterskyddet förlängs om den försäkrade blir sjuk under tiden då efterskyddet gäller. Skyddet förlängs med lika många dagar som sjukdomen varar.

20 Flytt av försäkringskapital

20.1 Flytt av pensionskapital avseende KTPK-egenpension tecknad före 2019

Fram till tre månader innan ålderspensionen helt eller delvis har börjat betalas ut, kan den försäkrade välja att flytta intjänat pensionskapital till motsvarande försäkring hos en annan valbar försäkringsgivare (mottagande försäkringsgivare). Med motsvarande försäkring menas en försäkring som är utformad på samma sätt som den försäkring som det intjänade pensionskapitalet flyttas från. Om den försäkrade till exempel flyttar pensionskapital som avser ålderspension utan återbetalningsskydd, ska inflytt till mottagande försäkringsgivare ske till försäkring som också avser ålderspension utan återbetalningsskydd.

Flytt kan avse pensionskapital enligt nedan:

- pensionskapital från traditionell försäkring tecknad före 1 januari 2019 till fondförsäkring tecknad efter 1 januari 2019
- pensionskapital från traditionell försäkring tecknad före 1 januari 2019 till traditionell försäkring tecknade efter 1 januari 2019
- pensionskapital från fondförsäkring tecknad före 1 januari 2019 till traditionell försäkring tecknad efter 1 januari 2019
- pensionskapital från fondförsäkring tecknad före 1 januari 2019 till fondförsäkring tecknad efter 1 januari 2019
- pensionskapital mellan försäkringar tecknade före 1 januari 2019*

Pensionskapitalet kan inte flyttas efter den försäkrades dödsfall.

Vid beräkning av det flyttbara pensionskapitalet för traditionell försäkring görs avdrag för eventuella justeringar, upplupna försäkringsavgifter och skatter samt i förekommande fall flyttavgift. Det flyttbara pensionskapitalet kan därför vara ett annat än det redovisade pensionskapitalet. Läs mer om justeringar under *punkt 23 Överskott*.

En fondförsäkrings värde vid flytt motsvaras av fondandelarnas värde vid försäljningen, efter avdrag för upplupna försäkringsavgifter och skatter som tas ut vid försäljningen samt i förekommande fall flyttavgift. Det flyttbara värdet kan därför vara ett annat än det redovisade fondvärdet. Hela fondförsäkringens värde flyttas och försäkringen varifrån pensionskapitalet flyttas avslutas.

Flytten genomförs så snart som möjligt efter det att skriftlig begäran har inkommit till Folksam.

***Flytt av pensionskapital mellan försäkringar tecknade före 1 januari 2019**

Försäkrad som var sjuk och inte omfattades av det obligatoriska omvalet av ny KTPK-egenpension som gäller från och med 1 januari 2019 kan flytta intjänat pensionskapital avseende KTPK-egenpension. Det gäller såväl kapital intjänat inom traditionell försäkring som fondförsäkring. Flytten gäller hela pensionskapitalet och enligt de villkor som gällde före 1 januari 2019.

20.2 Flytt av Ursprunglig KTPK

Den försäkrade kan när som helst begära flytt av försäkringens värde till KTPK-egenpension. Flytt måste alltid gälla hela värdet av en försäkring, endast en del av en försäkring kan inte flyttas. En förutsättning för flytträtt är att den är tillåten enligt vid varje tidpunkt gällande bestämmelser i KTP-planen och de regler som i övrigt är bestämda av kollektivavtalsparterna, till exempel genom beslut i KTP-nämnden.

Flytt kan inte göras av en försäkring där pensionsutbetalning har påbörjats.

Flytten genomförs så snart som möjligt efter det att skriftlig begäran har inkommit till Folksam. Ingen avgift tas ut vid flytt av ursprunglig KTPK.

20.3 EU-flytt

Försäkrad som tar tjänst inom EU-administrationen och som tjänar in pension enligt EGs pensionssystem, har rätt att överföra värdet av sina pensionsrättigheter till detta pensionssystem enligt särskilda bestämmelser i lag (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna. Folksam har rätt att ta ut en avgift för sådan flytt.

21 Utbetalning av pension

21.1 Ålderspension

Om den försäkrade inte meddelar annat betalas förmånsbestämd ålderspension och ursprunglig KTPK (KTPK) ut månadsvis livet ut, från och med den månad den försäkrade fyller 65 år. KTPK-egenpension tecknad före 2019 betalas ut under fem år om den försäkrade inte meddelar annat.

Om den försäkrade har en avtalad pensionsålder som är lägre än 65 år har den försäkrade rätt till förmånsbestämd ålderspension från och med månaden efter uppnådd pensionsålder. När utbetalning av förmånsbestämd ålderspension påbörjats kan inga ändringar göras i den pension som är under utbetalning. Denna begränsning gäller även för KTPK som betalas ut från 65 års ålder. Om den försäkrade önskar göra ett särskilt val av utbetalningstid för förmånsbestämd ålderspension eller KTPK från 65 års ålder måste detta val göras redan i samband med uppnådd pensionsålder eller vid förtida uttag.

Inför utbetalning av ålderspension får den försäkrade information från Folksam om de ändringsmöjligheter som finns innan utbetalningen påbörjas.

Minskning av ålderspension före 65 års ålder vid samtidig ersättning på grund av sjukdom

Förmånsbestämd ålderspension för försäkrad som har avtalad pensionsålder som är lägre än 65 år minskas enligt följande regler:

- Ålderspension på lön upp till 8 prisbasbelopp minskas med vad den försäkrade har rätt till i form av sjukpenning enligt socialförsäkringsbalken om den försäkrade har rätt till premiefrielse omedelbart före pensionsåldern, *se punkt 14, Premiefrielse vid arbetsoförmåga*. Om ålderspensionen är reducerad på grund av att den försäkrade inte har full tjänstetid reduceras minskningsbeloppet i motsvarande grad.

- Ålderspension på lön upp till 7,5 prisbasbelopp minskas med vad den försäkrade har rätt till i form av sjukersättning och yrkes/arbetskadelivränta enligt socialförsäkringsbalken samt med ersättningsplikt som staten ansvarar för, detta oavsett om den försäkrade haft rätt till premiebefrielse eller inte. Om ålderspensionen är reducerad på grund av att den försäkrade inte har full tjänstetid reduceras minskningsbeloppet i motsvarande grad.

Vid partiell sjukpenning, sjukersättning, livränta eller ersättning som staten ansvarar för sker ovanstående beräkning på motsvarande andel av ålderspensionen. Den återstående andelen betalas ut utan något avdrag. Under tid då sjukpenning betalas ut ska ålderspensionen, vid full tjänstetid, alltid betalas ut med minst fem procent av den försäkrades pensionsmedförande lön upp till 8 prisbasbelopp. Är tjänstetiden reducerad eller sjukpenningen partiell ska procenttalet fem reduceras i motsvarande grad. Under tid då sjukersättning betalas ut ska dock minst det pensionsbelopp som gäller från 65 år betalas ut.

Förtida uttag

Förmånsbestämd ålderspensionen, KTPK och KTPK-egenpension tecknad före 2019 betalas ut från en annan tidpunkt än vid den ordinarie pensionsåldern, om den försäkrade begär det, tidigast från 55 års ålder. För att den försäkrade ska tillåtas att göra ett förtida uttag krävs att detta sker i pensioneringssyfte, det vill säga att man har för avsikt att avstå från fortsatt förvärvsarbete eller att fortsätta förvärvsarbete endast till en liten del. Den försäkrade ska skriftligen intyga till Folksam att pensioneringssyfte föreligger. Om tjänstemannen har flera anställningar är det bara sysselsättningsgraden i den anställning där förtida uttag begärs som ska beaktas i förhållande till pensioneringskravet.

Vid helt förtida uttag anses pensioneringssyftet vara uppfyllt om den försäkrade har en ordinarie arbetstid på mindre än åtta timmar per vecka, för partiellt uttag se nedan.

Vid förtida uttag blir det livsvariga månatliga beloppet lägre än om uttag görs vid ordinarie pensionsålder. Beloppet räknas om enligt de försäkringstekniska regler som gäller för Folksam.

Ett förtida uttag av ålderspension kan inte göras under tid då den försäkrade har sjukpenning eller hel sjukersättning från Försäkringskassan. Rätten saknas även för försäkrade som har rätt till premiebefrielse i KTP 2 på grund av arbetsoförmåga som beror på sjukdom eller olycksfall.

Uppskjutet uttag

Innan utbetalning påbörjats har den försäkrade rätt att skjuta upp hela eller delar av sitt uttag av ålderspension. Det månatliga beloppet blir högre än om uttag görs vid ordinarie pensionsålder. Beloppet räknas om enligt de försäkringstekniska regler som gäller för Folksam.

Om den försäkrade inte begär uppskjutet uttag sker utbetalning från ordinarie pensionsålder.

Temporärt uttag

Innan utbetalning påbörjats har försäkrad rätt att ändra utbetalningstid för ålderspension. Den försäkrade kan välja en tidsbegränsad utbetalningstid, för förmånsbestämd ålderspension i minst 5 år och för KTPK och KTPK-egenpension tecknad före 2019 i minst 2 år.

Temporärt uttag kan begäras tidigast månaden efter att den försäkrade fyller 55 år.

Försäkrad som har lägre pensionsålder än 65 år för förmånsbestämd ålderspension, kan vid förtida uttag eller uppskjutet uttag med uttagstidpunkt före 65 års ålder, göra ett temporärt uttag av som skulle ha utbetalts från ordinarie pensionsålder till 65 år. Uttag ska ske med jämn nivå mellan uttagstidpunkten och 65 år, varvid utbetalningstiden före 65 år kan bli kortare än 5 år. Pension som skulle ha betalats livet ut, från 65 år, får fördelas från 65 år med jämn pensionsnivå under kortast tid 5 år.

Partiellt uttag

Den försäkrade har rätt att ta ut endast en del av ålderspensionen. Partiellt uttag kan göras såväl före som efter 65 års ålder, enligt följande regler:

- förmånsbestämd ålderspension, KTPK och KTPK-egenpension tecknad före 2019 kan betalas ut vid olika tillfällen
- Olika uttagsandelar och utbetalningstider kan väljas för ålderspension, KTPK och KTPK-egenpension tecknad före 2019

- Vid partiellt uttag före 65 års ålder krävs att uttagen andel tas ut i pensioneringssyfte. Den försäkrade måste trappa ner arbetstiden i samma procentuella andel som det partiella uttaget utgör av hel ålderspension. Den försäkrade har rätt att arbeta upp till åtta timmar per vecka. Exempel – Om den försäkrade arbetar 100 procent och vill ta ut 25 procent av ålderspensionen, måste den försäkrade minska sin arbetstid till 75 procent.
- Den försäkrade väljer fritt hur stor andel som ska tas ut, dock minst 10 procent av det intjänade pensionskapitalet. Ska utbetalning ske från flera försäkringar, måste minst 10 procent från varje försäkring tas ut. Varje försäkring kan delas upp i högst tre delar.
- Vid stegvis nedtrappning av arbetstiden sker beräkning av tillåten uttagsandel utifrån den arbetstid som gällde före den första nedtrappningen.
- Ytterligare partiellt uttag av ålderspension kan inte ske förrän tidigast efter tolv månaders utbetalning. När utbetalningen av ålderspension har påbörjats till någon del, kan denna uttagsandel inte ändras.

Om den försäkrade har flera anställningar beaktas sysselsättningsgraden endast i förhållande till den försäkring varifrån partiellt uttag begärs. Om sysselsättningsgraden därefter ökar upphör rätten till partiellt uttag. Försäkrade som byter arbetsgivare omfattas fortfarande av rätten till partiellt uttag, förutsatt att sysselsättningsgraden inte ökas.

21.2 KTPK-egenpension tecknad före 2019

Ålderspension vid nedsatt arbetsförmåga

Om arbetsförmågan är nedsatt med minst 25 procent på grund av sjukdom kan den försäkrade inte få ålderspension för den del som arbetsförmågan avser. Detta innebär att om den försäkrade begär helt eller partiellt uttag av ålderspension före 65 års ålder, måste den försäkrade intyga att den försäkrade:

- inte får sjukpenning, sjukersättning eller arbetsskadeersättning från Försäkringskassan.
- inte har begärt sjukpenning, sjukersättning eller arbetsskadeersättning från Försäkringskassan.
- inte har begärt utökning av sjukpenning, sjukersättning eller arbetsskadeersättning från Försäkringskassan.
- inte får sjukpension enligt pensionsplanens regler eller liknande ersättning från avtalsförsäkring.
- inte får sjukersättning, arbetsskadeersättning eller liknande från utländsk motsvarighet till den svenska Försäkringskassan.
- inte har begärt sjukersättning, arbetsskadeersättning eller liknande från utländsk motsvarighet till den svenska Försäkringskassan.

Om den försäkrade får både partiell ålderspension från Folksam och partiell sjukpension enligt pensionsplanens regler och arbetsförmågan försämras ytterligare, upphör inte rätten till fortsatt utbetalning av ålderspension från Folksam.

Överföring från fondförsäkring till traditionell försäkring i samband med utbetalning

För ålderspension som tecknats som fondförsäkring gäller att försäkringens värde överförs sju månader före den första pensionsutbetalningen till en traditionell försäkring. Med försäkringens värde avses erhållit belopp vid försäljning av försäkringens fondandelar den 20:e i månaden före den månad då sju kalendermånader återstår till månaden för den första pensionsutbetalningen eller, om den 20:e inte är en handelsdag, den första handelsdagen närmast efter. Pensionsbeloppets storlek beräknas enligt gällande grunder. Det kapital som på så sätt överförs till traditionell försäkring kan inte återföras till fondförsäkring.

21.3 Utbetalning till efterlevande

Rätt till pension till efterlevande gäller från och med kalendermånaden efter den försäkrade avlider. Pensionen betalas ut till och med månaden under vilken förmånstagarna avlider eller rätten av annan anledning bortfaller.

Om försäkringen tecknats med livsvarig ålderspension kombinerat med återbetalningsskydd, bortfaller en del av värdet när den försäkrade avlider efter att utbetalning av ålderspension påbörjats. Dessa försäkringar bidrar på så sätt till arvsvinsterna.

21.3.1 Anmäla dödsfall

Anmälan om den försäkrades dödsfall kan göras av arbetsgivare eller efterlevande till den försäkrade. Anmälan ska göras skriftligen till Folksam snarast möjligt.

För ersättning i samband med dödsfall ska dödsfallsintyg och släktutredning lämnas.

Om en utbetalning begärs och det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredningen ska bedrivas skyndsamt.

21.3.2 Utbetalning av familjeskydd

Avlider den försäkrade innan försäkringsskyddet upphört, *se punkt 11, Familjeskydd*, utbetalas pension under fem år.

Pensionen betalas ut månadsvis i efterskott till förmånstagare. Förfalldag är den sista i varje månad. Saknas förmånstagare, sker ingen utbetalning.

Avlider förmånstagare under tiden pensionen betalas ut, tillfaller pensionen för dödsfalls-månaden förmånstagarens dödsbo.

21.3.3 Utbetalning av familjepension

Pension betalas ut till efterlevande make och arvsberättigade barn som inte fyllt 20 år. Annan person kan inte sättas in som förmånstagare enligt förordnande. Med make menas både efterlevande man och kvinna. I dessa villkor gäller att med make jämställs registrerad partner enligt lag (1994:1117) om registrerad partner.

Familjepension till efterlevande make upphör när maken avlider eller ingår nytt äktenskap.

Familjepension till barn upphör månaden efter barnet fyller 20 år eller dessförinnan avlider. Om barn vid den åldern, på grund av sjukdom eller olycksfall, är fullständigt och varaktigt arbetsoförmögen, har barnet rätt till pension så länge detta förhållande består och sjuk- eller aktivitetsersättning betalas ut från Försäkringskassan.

21.3.4 Förmånsbestämda familjepensionens utbetalningsbelopp

Den sammanlagda familjepensionen som månatligt betalas ut beror på vilka förmånstagare som finns vid månads ingång. Pensionen betalas ut med nedan angiven procent av grundbeloppet.

Förmånstagarna är:	Familjepensionen betalas sammanlagt ut med följande procent av grundbeloppet:
Efterlevande make utan barn	100 procent
Efterlevande make och ett barn	130 procent
Efterlevande make och två barn	150 procent
Efterlevande make och fler än två barn	150 procent
	+ 10 procent för varje barn utöver två

Förmånstagarna är:	Familjepensionen betalas sammanlagt ut med följande procent av grundbeloppet:
Ett barn	75 procent
Två barn	110 procent
Tre barn	135 procent
Fyra barn	150 procent
	+ 10 procent för varje barn utöver fyra

Av den familjepension som betalas ut till make och barn gemensamt, får den efterlevande maken 75 procent av grundbeloppet och barnen får den resterande delen. Barnen delar lika på det belopp som de får gemensamt.

21.3.5 Utbetalning av KTPK-egenpension tecknad före 2019

Utbetalning av återbetalningsskydd görs endast från traditionell försäkring.

Utbetalning av återbetalningsskyddet sker vid traditionell försäkring från och med månaden efter den försäkrades dödsfall och vid fondförsäkring från och med månaden efter den månad då dödsfallet anmälts. Återbetalningsskyddet före uppnådd pensionsålder kan utbetalas

temporärt, 5-20 år. Återbetalningsskyddet efter uppnådd pensionsålder ska ha samma utbetalningstid som ålderspensionen. Återbetalningsskyddet utbetalas med avdrag för den tid som ålderspensionen redan utbetalats. Om ålderspensionen är livsvarig kan utbetalningstiden för återbetalningsskyddet vara 5-20 år.

Pensionen utbetalas till och med den kalendermånad under vilken den försäkrade respektive förmånstagaren avlider eller rätten av annan anledning bortfaller.

Ålderspensionens storlek är bland annat beroende av värdet av tillgodoräknade premier och avkastningen på dessa, åldern vid utbetalningens början samt valet mellan livsvarig och tidsbegränsad utbetalning.

Återbetalningsskyddets storlek beräknas utifrån försäkringens värde per dödsfallsmånaden, avseende traditionell försäkring, och erhållet belopp vid försäljning av försäkringens fondandelar avseende fondförsäkring.

Överföring från fondförsäkring till traditionell försäkring i samband med utbetalning

För återbetalningsskydd som tecknats som fondförsäkring gäller att om den försäkrade avlider innan ålderspensionen har börjat betalas ut, överförs försäkringens värde till en traditionell försäkring. Med försäkringens värde avses erhållet belopp vid försäljning av försäkringens fondandelar.

Överföringen genomförs snarast möjligt efter anmälningsdagen. Om handel i en fond inte är möjlig, utförs transaktionen nästa möjliga handelsdag.

Med anmälningsdagen kan avses följande:

- Den dag då skriftlig anmälan om dödsfall, tillsammans med dödsattest eller annan handling som styrker dödsfallet, kommit Folksam tillhanda.
- Den dag då dödsfallsdatum från SPAR uppdaterats i Folksams personregister (PRS).
- Den dag då Folksam på annat sätt fått dödsfallet bekräftat.

Pensionsbeloppets storlek beräknas enligt Folksams försäkringstekniska regler.

Det kapital som på så sätt överförts till traditionell försäkring kan inte återföras till fondförsäkring.

Utbetalning sker från och med månaden efter den månad då dödsfallet kommit till Folksams kännedom enligt ovan.

21.3.6 Rätt att avstå efterlevandepension

Förmånstagare kan skriftligen till Folksam förklara sig avstå från sin rätt som förmånstagare till familjeskydd och KTPK-egenpension tecknad före 2019.

Ett avstående kan göras innan förmånstagaren mottagit någon utbetalning av pension, men det kan även göras efter det att förmånstagaren mottagit en eller flera utbetalningar av pension från försäkringen. Ett avstående avser alla framtida utbetalningar av pension och kan inte villkoras. I avstående eller avliden förmånstagares ställe inträder den förmånstagare som är närmast i tur enligt förordnandet.

Har ett avstående gjorts och det senare kommer att saknas förmånstagare, inträder åter den som avstått som förmånstagare.

21.3.7 Rätt att senarelägga tidpunkten för utbetalning till efterlevande

Familjeskydd

Förmånstagare kan skriftligen begära att utbetalningstidpunkten ska senareläggas. Anmälan om senareläggning ska göras före den första utbetalningen av pension.

Utbetalningen ska senast påbörjas inom fem år efter dödsfallet. Den kortaste period man kan senarelägga uttag är sex månader.

Har förmånstagare senarelagt utbetalning av pension, men avlider innan utbetalning av pension påbörjats, börjar utbetalning av pension från och med månaden efter dödsfallet, förutsatt att annan förmånstagare finns.

KTPK-egenpension tecknad före 2019 med återbetalningsskydd

Om den försäkrade avlider innan utbetalning av ålderspension påbörjats, har förmånstagare rätt att i anslutning till dödsfallet begära att utbetalningstidpunkten ska senareläggas. Ändringen måste avse hela försäkringen och skriftligen godkännas av samtliga förmånstagare vars rätt inträtt.

21.4 Sjukpension

Den som begär utbetalning ska styrka sin rätt till beloppet, med läkarutlåtande eller andra uppgifter. De handlingar och övriga upplysningar som har betydelse för bedömningen av Folksamns ansvarighet ska utan dröjsmål anskaffas och inges till Folksam samt bekostas av den som gör anspråk på utbetalningen.

Utbetalning av sjukpension ska normalt ske senast en månad efter det att Folksam har fått in fullständiga underlag för utbetalning. Rätt till sjukpension föreligger från och med dagen efter den dag då karenstiden är uppnådd och den försäkrade har rätt till sjukpension. Sjukpension utbetalas till och med den sista dagen i sjukperioden, dock längst till och med månaden före den då den försäkrade har rätt till utbetalning av ålderspension eller till och med den månad då den försäkrade avlider.

Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredningen ska bedrivas skyndsamt.

Sjukpensionen utbetalas månadsvis i efterskott.

21.4.1 Anmälan

Drabbas den försäkrade av sjukdom eller olycksfall som kan antas medföra arbetsoförmåga av sådan varaktighet att rätt till sjukpension kan komma i fråga, ska arbetsgivaren snarast möjligt göra en skriftlig anmälan om sjukpension/ premiebefrielse sjukanmälan till Folksam.

Arbetsgivaren är skyldig att snarast meddela Folksam om den försäkrades ersättning från den allmänna försäkringen ändras eller upphör. Arbetsgivaren, och i vissa fall den försäkrade, ska på begäran av Folksam lämna uppgift om även andra förhållanden som kan påverka rätten till sjukpension.

Om anställningen upphört och den försäkrade omfattas av efterskydd ska den försäkrade själv anmäla sjukfall till Folksam, se avsnitt om fortsättningsförsäkring och efterskydd.

När Folksam utreder rätten till sjukpension ska försäkrad och arbetsgivare, utan kostnad för Folksam lämna de uppgifter och eventuella läkarutlåtanden om sjukdomen eller olycksfallet, som Folksam begär. Sker inte detta, kan rätten till sjukpension inte utredas.

21.5 Utbetalningstermin

Folksam har rätt att ändra tid för vilken utbetalningen avser (utbetalningstermin) och utbetalningstid om pensionsbeloppet per utbetalningstillfälle är lägre än 0,4 procent av prisbasbeloppet.

21.6 Engångsutbetalning av små pensionsbelopp

Om pensionskapitalet vid utbetalningstidpunkten är lägre än 30 procent av prisbasbeloppet när utbetalningen ska påbörjas, har Folksam rätt att lösa in försäkringen med ett engångsbelopp.

21.7 Medgivande

Medgivande att inhämta upplysningar från läkare, annan sjukvårdspersonal, sjukhus, annan sjukvårdsinrättning, Försäkringskassan eller annan försäkringsinrättning ska lämnas på begäran.

21.8 Felaktigt utbetalt belopp

Om försäkringstagare lämnat sådan uppgift till Folksam att utbetalning skett till fel mottagare, ska försäkringstagaren, i den mån den felaktiga utbetalningen inte återbetalas till Folksam, hålla Folksam skadeslös.

Om försäkrad eller förmånstagare lämnat sådan uppgift till Folksam att utbetalning skett till fel mottagare kan Folksam inte göras ansvarig gentemot den rättmätiga mottagaren.

Om försäkrad eller förmånstagare har erhållit utbetalning med för högt belopp eller för tid då denne inte har haft rätt till utbetalningen, kan Folksam återkräva det felaktigt utbetalda beloppet.

21.9 Oriktiga uppgifter

Oriktiga uppgifter kan leda till att försäkringen blir helt eller delvis ogiltig och att utbetalning nekas eller sänks.

21.10 Räntebestämmelser

Utbetalning sker senast en månad efter det att Folksam mottagit fullständigt underlag för utbetalningen. Sker utbetalning vid ett senare tillfälle utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635).

Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredning ska bedrivas med tillbörlig skyndsamhet

Även om dröjsmål inte föreligger utges ränta motsvarande referensräntan minskad med två procentenheter från och med den 31 dagen efter att belopp förfallit till betalning. Referensräntan fastställs av Riksbanken varje kalenderhalvår.

Ränta utbetalas inte om den sammanlagda räntan understiger 0,5 procent av prisbasbeloppet.

22 Avgifter och skatter

22.1 Avgifter för KTPK-egenpension tecknad före 2019

Avgifter kan tas ut som procentuell avgift på premien och pensionskapitalet och/eller som en styckekestnad per försäkring. Avgifter kan tas ut för kapitalförvaltning, byte av förvaltningsform, flytt av kapital till annan försäkringsgivare, utbetalning och andra förfoganden över försäkringen.

En försäkringsavgift (förvaltningsavgift) tas ut löpande under försäkringstiden genom en minskning av pensionskapitalet från och med den dag försäkringen blir gällande. Vid dödsfall sker uttag av förvaltningsavgift, avseende fondförsäkring fram till och med dagen för anmälan av dödsfallet. I annat fall uttas avgiften fram till och med dagen för försäkringens avslutande.

Utbetalningsavgift tas ut i samband med utbetalning av försäkringen som ett avdrag från kapitalet.

Folksam har även rätt att ta ut avgifter vid transaktioner (byte av fond, inlösen av andelar med mera) dels löpande för täckande av förvaltningskostnader och dylikt. Storleken på avgifter får ändras.

Avgifter tas ut enligt vid var tid gällande prislista, se information på folksam.se. Förändringar i prislistan gäller även för försäkringsavtal ingångna före avgiftsändringen.

22.2 Skatter

Inkomstskatt

Utfallande belopp beskattas som inkomst av tjänst. Folksam gör avdrag för preliminär skatt.

Avkastningsskatt

För KTPK-egenpension betalar Folksam, enligt lag, avkastningsskatt. Avkastningsskatten påverkar försäkringens värde.

23 Fördelning av överskott

Överskott uppstår om utfallet av de försäkringstekniska antagandena blir mer gynnsamt än vad som antagits vid fastställande av premie. Medel i konsolideringsfonden som inte behövs för förlusttäckning, eller andra ändamål enligt Folksam Livs bolagsordning, kan fördelas till försäkringstagare och försäkrade.

Vd för Folksam ömsesidig livförsäkring (Folksam Liv) beslutar, enligt särskild delegation från styrelsen och i enlighet med dessa villkor samt konsolideringspolicyn, om fördelning av överskott till försäkringstagare och försäkrade.

Förmånsbestämd försäkring

För förmånsbestämd försäkring ska fördelning av överskott i första hand ske i form av pensionstillägg för inflationsskyddad höjning av pension under utbetalning till de försäkrade eller förmånstagare. Procentsatsen för pensionstillägget ska bestämmas efter enhetliga principer och är lika för alla pensionsbelopp som betalas ut med samma basår. Fördelat överskott är inte garanterat utan kan reduceras.

Tilldelning av fördelat överskott sker i samband med utbetalning. Tilldelning av överskott kan även ske genom fribrevsuppräknings eller genom premiesänkning. Folksam Livs styrelse kan även besluta om annan tilldelning av överskott.

Premiebestämd försäkring (traditionell förvaltning), KTPK-egenpension tecknad före 2019

Överskott fördelas på försäkringar med hjälp av bland annat den återbäringsränta som används när pensionskapitalet beräknas. Återbäringsräntan kan ändras och utjämnas över tiden, i syfte att långsiktigt upprätthålla målet för den kollektiva konsolideringsnivån. Återbäringsräntan kan också variera mellan olika delbestånd eller beroende på försäkringstidens längd och när premiebetalning skett.

Pensionskapitalet är försäkringens aktuella värde vid var tidpunkt med hänsyn till:

- premiebetalningar
- utbetalningar
- återbäringsränta
- eventuella tillägg för arvsvinst
- avdrag för driftkostnader
- avdrag för avkastningsskatt
- att försäkringen ändras, eller upphör, vid försäkringstagarens dödsfall

Arvsvinst innebär att försäkringen tillförs medel som hänför sig till överskott som uppstår med anledning av att personer i försäkringskollektivet avlider.

En försäkrings andel av överskottet motsvaras av skillnaden mellan pensionskapitalet och det beräknade värdet av Folksamns garanterade förpliktelser enligt försäkringsavtalet med gällande antaganden.

Överskott är inte garanterat, vilket innebär att det kan reduceras för att täcka uppkomna förluster. Överskottet kan dessutom reduceras om Folksamns solvenssituation är sådan att åtagandena gentemot kvarvarande försäkringstagare riskeras (solvensjustering).

Tilldelning av fördelat överskott sker i samband med utbetalning. Vid varje utbetalningstillfälle sker en beräkning av hur stort utbetalningsbelopp det aktuella pensionskapitalet medger. Det garanterade pensionsbeloppet betalas alltid ut. Utöver det garanterade pensionsbeloppet kan även ett tilläggsbelopp utbetalas. Utbetalningsbeloppet består av det garanterade pensionsbeloppet inklusive tilläggsbelopp. Tilläggsbeloppet kan både öka och minska beroende på hur pensionskapitalet utvecklas.

Justeringar vid flytt

Fördelning och tilldelning av överskott ska följa kontributionsprincipen. Detta innebär att fördelning av överskott i möjligaste mån ska baseras på den enskilda försäkringens bidrag till överskottet. Om försäkringsavtalet avslutas i förtid genom flytt ska Folksam Livförsäkring säkerställa att flytten varken missgynnar den lämnande försäkringstagaren/försäkrade eller det kvarvarande försäkringstagarkollektivet. Det kan därför då bli aktuellt med en justering av det flyttbara värdet. Det flyttbara värdet kan även, oavsett tidpunkt, komma att reduceras vid flytt beroende på konsolideringsgradens nivå (marknadsvärdesjustering). Solvensjustering enligt ovan kan också ske.

Beräkning av tilläggsbelopp

Om överskott uppstått under försäkringstiden, kan detta berättiga till utbetalning av tilläggsbelopp utöver garanterat pensionsbelopp. Eventuellt tilläggsbelopp beräknas när utbetalning från försäkringen ska påbörjas

Kollektiv konsolideringsnivå

Folksamns kollektiva konsolideringsnivå är förhållandet mellan de totala tillgångarna och åtagandena gentemot försäkringstagarna i form av framtida utbetalningar och eventuellt till-

läggsbelopp. Om de sammanlagda tillgångarna precis motsvarar de sammanlagda pensionskapitalen är den kollektiva konsolideringsnivån 100 procent. Uppgift om konsolideringsnivån finns på folksam.se.

Den kollektiva konsolideringen ska ligga mellan 100 och 120 procent. Målnivån för den kollektiva konsolideringen är 112 procent. Målet för konsolideringsnivån fastställs av Folksam Livförsäkrings styrelse. Återbäringsräntan fastställs så att konsolideringsnivån ligger mellan 100 och 120 procent. Återbäringsräntan omprövas en gång i månaden och dess nivå beslutas av Folksam verkställande direktör. Återbäringsräntan kan variera för olika delbestånd. Om den kollektiva konsolideringen överstiger den övre gränsen (120 procent) i mer än tolv månader ska en plan tas fram med syfte att återställa konsolideringen till en nivå inom intervallet inom tolv månader. Om den kollektiva konsolideringen understiger den nedre gränsen (100 procent) i mer än sex månader ska en engångsreallokering (engångsåtertag av återbäring) ske inom arton månader. En engångsreallokering ska syfta till att den kollektiva konsolideringen når nivån 104 procent.

Folksam konsolideringsnivå och ekonomiska ställning i övrigt framgår av Folksam årsredovisning, som finns på folksam.se.

Utbetalningsbelopp för ålderspension

Vid utbetalning bestäms utbetalningsbeloppet genom att värdet på pensionskapitalet fördelas på kommande utbetalningstillfällen, med hänsyn tagen till antaganden om framtida ränta, driftskostnader och avkastningsskatt samt antagen livslängd. Om överskott uppstått och berättigar till utbetalning i form av tilläggsbelopp utgörs detta av skillnaden mellan det framräknade utbetalningsbeloppet och det garanterade pensionsbeloppet. Blir utvecklingen sämre än vad som antagits, eller om antagandena ändras, kan tilläggsbeloppet sänkas. Det garanterade försäkringsbeloppet betalas dock alltid ut. Reglerna för beräkning och utbetalning av tilläggsbelopp kan variera mellan olika typer av försäkringar. Tilläggsbeloppen räknas om minst en gång per år.

Utbetalningsbelopp för återbetalningsskydd

Vid den försäkrades död fastställs pensionskapitalet som hör till försäkringen. Vid utbetalning bestäms utbetalningsbeloppet utifrån att värdet på pensionskapitalet fördelas på återstående utbetalningstillfällen, med hänsyn tagen till antaganden om framtida ränta, driftskostnader och avkastningsskatt. Om överskott uppstått och berättigar till utbetalning i form av tilläggsbelopp utgörs detta av skillnaden mellan det framräknade utbetalningsbeloppet och det garanterade pensionsbeloppet. Blir utvecklingen sämre än vad som antagits, eller om antagandena ändras, kan tilläggsbeloppet sänkas. Det garanterade pensionsbeloppet betalas dock alltid ut. Reglerna för beräkning och utbetalning av tilläggsbelopp kan variera mellan olika typer av försäkringar. Tilläggsbeloppen räknas om minst en gång per år.

Familjeskydd

Överskott som uppkommer inom KTP-familjeskydd används i första hand för att värdesäkra pensionen genom anknytning till det förhöjda prisbasbeloppet under såväl utbetalningstid som innan utbetalning av pension påbörjats. Anpassning sker den 1 januari varje år. Sänkning av det förhöjda prisbasbeloppet föranleder inte minskning av pensionsbeloppen. Senare höjning av det förhöjda prisbasbeloppet beaktas endast i den mån det därigenom blir högre än det var före sänkningen. Överskott som inte tas i anspråk för värdesäkring enligt ovan används för att sänka premien.

24 Skaderegistrering

Bolaget använder sig också av ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR). Detta register innehåller vissa uppgifter om skadan samt uppgift om vem som begärt ersättning och används endast i samband med skadereglering. Det innebär att bolaget får reda på om du tidigare anmält någon skada hos annat försäkringsbolag. Ändamålet med GSR är att tillhandahålla ett underlag till försäkringsföretag för att identifiera oklara försäkringsfall. Därigenom kan företagen motverka utbetalning av ersättningar som baseras på oriktiga uppgifter. Uppgifterna kan även användas i oidentifierad form för statistiska ändamål.

Personuppgiftsansvarig för GSR är Skadeanmälningsregister (GSR) AB, Box 241 71, 104 51 Stockholm. Se www.gsr.se för mer information om den behandling av uppgifter som förekommer i registret.

25 Begränsning av ansvar

Folksam kan inte ställas till svars för ett meddelande eller ett dokument som fått felaktig lydelse, om rättelse vidtas så snart felet upptäckts.

Meddelande anses ha inkommit till Folksam den dag det ankomststämplats eller på annat sätt daterats hos Folksam.

Folksam är inte ansvarig för förlust som kan uppstå vid fördröjning av utredning rörande försäkringsfall på grund av krig, terrorattack, politiska oroligheter eller annan katastrofhändelse eller på grund av lagbud, myndighetsåtgärd eller stridsåtgärd i arbetslivet. Förbehållet om stridsåtgärd i arbetslivet gäller även om Folksam självt är föremål för eller vidtar sådan stridsåtgärd.

26 Begränsningar av försäkrings giltighet

26.1 Krigstillstånd i Sverige

Vid krigstillstånd i Sverige gäller särskild lagstiftning (Lag (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m.) i fråga om Folksams ansvarighet och rätt att ta ut tilläggspremie (krigspremie). Folksam är fri från krigsansvarighet för försäkring som tecknats eller för utökning av försäkringsbelopp efter krigstillståndets inträde, eller inom en period av tre månader dessförinnan.

26.2 Deltagande i främmande krig eller i politiska oroligheter utom Sverige

Försäkringen gäller inte vid dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar då den försäkrade deltar i krig eller i politiska oroligheter utanför Sverige. Den gäller heller inte vid dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar inom ett år efter sådant deltagande och som kan anses bero på kriget eller oroligheterna.

Deltagande i militär fredsbevarande verksamhet i FN:s regi eller enligt beslut av OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) räknas inte som deltagande i krig eller politiska oroligheter.

26.3 Vistelse utom Sverige vid krig eller krigsliknande politiska oroligheter

Vistas den försäkrade utanför Sverige i område där krig eller krigsliknande politiska oroligheter råder – utan att själv delta – gäller följande: Tecknades försäkring eller utökades pensionsbeloppet i samband med utresan till eller under vistelse i området, och kriget eller oroligheterna då pågick eller uppenbar krigsfara förelåg, gäller inte försäkringen respektive utökningen för dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar under vistelsen i området eller inom ett år efter dess slut och som kan anses bero på kriget eller oroligheterna.

27 Skydd av personuppgifter

Folksam värnar om din personliga integritet och vill att du ska känna dig trygg i hur vi hanterar dina uppgifter. När du ingår ett försäkringsavtal med Folksam, behöver vi hantera dina personuppgifter för att kunna administrera försäkringsförhållandet, hantera anmälda skador, beräkna försäkringspremier eller för att tillhandahålla relevant information och marknadsföring till dig. De uppgifter vi behandlar kan vara ditt namn och adress, hälsoinformation, om det finns medförsäkrad, uppgifter om försäkringsfall och annan relevant information. Merparten av personuppgifterna samlas in från dig men vi kan även samla in uppgifter från en tredje part eller från offentliga källor. Personuppgifterna behandlas huvudsakligen för att vi ska kunna fullgöra våra åtaganden enligt försäkringsavtalet. Vi kan även behöva hantera uppgifterna för att fullgöra en rättslig förpliktelse, för att fastställa, göra gällande eller försvara ett rättsligt anspråk eller när vi har ett berättigat intresse av att hantera dina uppgifter. Kontaktuppgifter till det Folksambolag som är ansvarig för hanteringen av dina personuppgifter finner du i ditt försäkringsbesked. Du kan från och med 25 maj 2018 även kontakta Folksams dataskyddsbud på dataskyddsbud@folksam.se.

Vi kommer att spara dina personuppgifter så länge vi behöver dem för att uppfylla det ändamål för vilka de samlats in. Därefter raderar vi uppgifterna.

Dina personuppgifter hanteras med sekretess enligt Folksams etiska regler. Dina adressuppgifter och grundläggande uppgifter om ditt avtal hanteras i ett för Folksambolagen gemensamt kundregister för bland annat automatisk adressuppdatering och samordning av bolagens information och marknadsföring till dig. Vi kan även behöva lämna ut vissa personuppgifter till återförsäkringsbolag.

Om uppgifterna överförs till ett land utanför EU, säkerställer vi att sådan överföring är laglig, exempelvis genom att använda de standardiserade modellklausuler för dataöverföring som antagits av EU-kommissionen och som finns tillgängliga på EU-kommissionens webbplats.

Du har rätt att få information om vilka uppgifter som vi behandlar om dig, att få felaktiga uppgifter rättade, att begära att vi begränsar vår behandling och att dina uppgifter överförs till annan part samt invända mot den behandling vi utför. Du har även rätt att inge klagomål till ansvarig tillsynsmyndighet.

Läs mer om Folksams hantering av personuppgifter och dina rättigheter på folksam.se/personuppgifter.

28 Motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism

Folksam följer ett strikt regelverk för att förhindra att dess produkter och tjänster utnyttjas för finansiell brottslighet. Försäkringstagare, försäkrad och andra personer relaterade till försäkringsavtalet är skyldiga att förse Folksam med all nödvändig information och dokumentation med anledning av tillämplig lagstiftning.

Folksam har rätt att

- begränsa ett befintligt avtal samt vägra att ingå nytt avtal om förutsättningarna i första stycket inte är uppfyllda eller i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism föreligger.
- avsluta avtalsförhållandet om det på skälig grund kan misstänkas att nyttjandet av Folksams produkter eller tjänster utgör led i penningtvätt eller finansiering av terrorism.
- dela information till andra bolag inom Folksamgruppen i syfte att upptäcka och motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

29 Ändring av försäkringsvillkor

Folksam får anpassa försäkringsvillkoren till framtida ändringar av KTP-planen liksom till ändringar av planens tillämpning som beslutats av kollektivavtalsparterna eller av behörigt organ utsett av dessa, till exempel KTP-nämnden, utan samtycke från försäkringstagare, försäkrade eller förmånstagare. Förändringar i försäkringsvillkor kan göras av Folksam under avtalstiden om detta är nödvändigt med hänsyn till ändrad lagstiftning, myndigheters föreskrifter eller ändrad rättstillämpning. Ändringar kan även göras av annan anledning, om ändringen generellt sett inte kan anses innebära en betydande nackdel för försäkringstagarna eller andra förmånsberättigade.

Ändring av dessa försäkringsvillkor ska godkännas av KTP-nämnden.

Ändring av försäkringsvillkoren träder i kraft månaden efter den månad ändringen gjordes eller vid den tidpunkt som kollektivavtalsparterna eller behörigt organ utsett av dessa bestämmer.

30 Om vi inte skulle komma överens

30.1 Vänd dig först till oss på Folksam

Om du har frågor om behandlingen av ditt ärende, ta i första hand kontakt med ärendets handläggare, som kan ge dig förklaringar och kompletterande upplysningar.

Om du skulle vilja gå vidare med ditt ärende, har du rätt att få det omprövat hos Folksam eller överprövat enligt nedan.

Genom konsumentvägledaren i din kommun, eller genom Konsumenternas bank- och finansbyrå eller Konsumenternas försäkringsbyrå kan du få vägledning i frågor som rör försäkring och sparande enligt nedan.

30.2 Din rätt till överprövning av ditt ärende

Om du inte är nöjd med Folksamns beslut eller handläggning kan du begära att få ditt ärende prövat hos Kundombudsmannen Folksam. Om det därefter föreligger tvist kan du begära överprövning i allmän domstol.

Om ditt ärende gäller tolkning eller tillämpning av KTP 2 prövas din fråga i första hand av KTP-nämnden. Om det därefter föreligger tvist har part i tvisten rätt att hänskjuta frågan för slutligt avgörande till Pensionsskiljenämnden enligt pensionsplanens bestämmelser.

30.3 Kundombudsmannen Folksam

Kundombudsmannen Folksam är en fristående och opartisk instans som kostnadsfritt prövar de flesta försäkrings-, sparande- och skadeärenden. Anmälan måste göras inom ett år från det att Folksam lämnat slutligt besked.

Adress: 106 60 Stockholm
Telefon: 020-65 52 53
E-post: kundombudsmannen@folksam.se
folksam.se/kundservice/kundombudsmannen

30.4 Nämnder

KTP-nämnden

KTP-nämnden svarar för tolkningen av KTP 2 och är i övrigt rådgivande till försäkringsgivaren. Försäkrad, försäkringstagare eller ersättningsberättigad kan begära att fråga som angår honom ska tas upp till behandling i KTP-nämnden.

Adress: Box 90209
120 23 Stockholm

30.5 Allmänna reklamationsnämnden (ARN)

ARN är en statlig myndighet som kostnadsfritt prövar de flesta tvister om privatpersoners försäkringar, dock inte tvister som rör ett lägre belopp. Undantag finns och framgår av ARN:s hemsida. Anmälan till ARN måste göras senast inom ett år efter det att du har framfört ditt klagomål till Folksam.

Adress: Box 174
101 23 Stockholm
Telefon: 08-508 860 00
E-post: arn@arn.se
Webb: arn.se

30.6 Allmän domstol

Tvist med Folksam kan prövas av tingsrätten. Om du har rättsskyddsförsäkring kan du få ersättning därifrån för en del av kostnaderna. Du måste i så fall kontakta advokat eller annat lämpligt ombud, som kan godkännas av Nämnden för Rättsskyddsfrågor (FNR).

30.7 Konsumentvägledning

Konsumenternas försäkringsbyrå

Konsumenternas försäkringsbyrå ger kostnadsfri vägledning i frågor som rör försäkring, men prövar inte enskilda tvister.

Adress: Box 24215, 104 51 Stockholm
Telefon: 0200-22 58 00
Webb: konsumenternas.se

Konsumenternas bank- och finansbyrå

Konsumenternas bank- och finansbyrå ger kostnadsfri vägledning i frågor som rör sparande, men prövar inte enskilda tvister.

Adress: Box 24215, 104 51 Stockholm
Telefon: 0200-22 58 00
Webb: konsumenternas.se

Kommunal konsumentvägledning

Kommunal konsumentvägledning finns i många kommuner och ger kostnadsfri hjälp i försäkringsärenden. Se din kommuns hemsida.

31 Begreppsförklaringar

Arbetsförmåga

Med arbetsförmåga menas i dessa villkor att en försäkrad på grund av sjukdom eller olycksfall har förlorat arbetsförmågan eller fått den nedsatt med minst 25 procent.

Arvsvinst

Pensionskapital efter avliden med försäkring som saknar fullständigt återbetalningsskydd eller annat efterlevandeskydd och som tillfaller övriga liknande försäkringar.

Basår

Basår ligger till grund för hur förmånsbestämd ålderspension, familjepension eller sjukpension värdesätts. Det år som pensionen börjar betalas ut, fastställs som basår.

Med undantag för utbetalning som börjar betalas ut i januari månad, då året före första utbetalningen fastställs som basår.

Folksam kooperativa tjänstepensioner

Folksam kooperativa tjänstepensioner är den övergripande benämningen för verksamhet som bedrivs av Folksam som försäkringsgivare och administratör av i första hand kollektivavtalade tjänstepensionsavtal för anställda inom Kooperation och folkrörelse, till exempel KTP 2.

Fribrev

Om den försäkrade slutar sin anställning före pensionsåldern eller om pensionsavtalet upphör att gälla, ändras försäkringen till att motsvara pension (förmånsbestämd ålderspension, ursprunglig KTPK, KTPK-egenpension och eventuell förmånsbestämd familjepension) för de premier som betalats in.

Förhöjt prisbasbelopp

Belopp som grundar sig på prisutvecklingen i samhället (konsumentprisindex) och som varje år bestäms av regeringen. Det förhöjda prisbasbeloppet ska beräknas på samma sätt som det ordinarie prisbasbeloppet, men med ett annat basår.

Förmånstagare

Person som har rätt att få pensionen från försäkringen.

Försäkringsfall

En ersättningsgrundande händelse till exempel, sjukdom, dödsfall eller pensionering.

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare som fysisk eller juridisk person har tecknat försäkring med.

Försäkringshandlingar

Försäkringsbesked

Innehåller upplysningar om försäkringsförmånernas art och storlek.

Försäkringsbrev

I denna handling framgår uppgifter om vem som är försäkringstagare, försäkringens omfattning, försäkringsperiod, premie, betalningsperiod med mera.

Försäkringsvillkor

Beskriver de regler som gäller för försäkringen. Innehåller bland annat upplysningar om vem som är försäkringsgivare, försäkringstagare samt vilka ersättningsmoment och ändringsmöjligheter som finns.

Förvaltningsavgift

Motsvarar en viss procent av förvaltad genomsnittskapital. Redovisas under posten driftkostnader i värdebeskedet.

Garanterat pensionsbelopp

Det lägsta pensionsbelopp som Folksam garanterar att betala ut enligt försäkringsavtalet och enligt gjorda inbetalningar.

Garantitid

Den utbetalningstid som gäller för återbetalningsskydd i KTPK-egenpension med avdrag för redan utbetald pension.

Inkomstbasbelopp

Belopp som följer inkomstutvecklingen i Sverige och som fastställs varje år av regeringen.

Karenstid

Tid under ett försäkringsfall där den försäkrade inte är berättigad till ersättning.

Kollektivavtal

Skriftligt avtal mellan arbetstagarorganisation och arbetsgivarorganisation eller enskild arbetsgivare vilket reglerar löner och övriga anställningsvillkor för arbetstagare.

KTP-nämnden

En partssammansatt nämnd med representanter för KFO och PTK. Nämnden företräder kollektivavtalsparterna i frågor som rör tolkning och tillämpning av KTP-planen.

Pensioneringssyfte

För att ha rätt till ett partiellt eller helt förtida uttag av ålderspension ska den försäkrade ha för avsikt att gå i pension.

När det gäller partiellt uttag menas med detta att den försäkrade har för avsikt att inte arbeta lika mycket och därför kommer att minska sin sysselsättningsgrad.

När det gäller helt förtida uttag krävs att den försäkrade har för avsikt att helt sluta arbeta eller i vart fall tänker sig att inte arbeta mer än de 8 timmar i genomsnitt per vecka vilket krävs för att omfattas av KTP2.

Pensioneringssyfte föreligger inte om den försäkrade är anmäld till arbetslöshetskassa eller arbetsförmedling.

Pensionsmedförande lön

Lön som ligger till grund för beräkning av pension. Högsta pensionsmedförande lön framgår av KTP 2.

Prisbasbelopp

Belopp som grundar sig på prisutvecklingen i samhället (konsumentprisindex) och som varje år bestäms av regeringen.

Folksam